



EUROBAROMETER 58 - NATIONAL STANDARD REPORT

Executive Summary and National Report

Survey carried out for the European
Commission's Representation in
The Netherlands

« This document does not reflect the views of the European Commission. Any interpretations or opinions expressed in this report are those of the authors alone »

March 3, 2003



EUROBAROMETER 58 - NATIONAL STANDARD REPORT

EXECUTIVE SUMMARY: THE NETHERLANDS

Survey carried out for the European
Commission's Representation in
The Netherlands

« This document does not reflect the views of the European Commission. Any interpretations or opinions expressed in this report are those of the authors alone »

March 3, 2003

EORG E.E.I.G.
111 rue Colonel Bourg – 1140 Brussels - Belgium
Tel : +32 / 2 – 775.01.12 – Fax : +32 / 2 – 761.02.75 – Email : info@eorg.be

Chapter 1

Personal lives

- The majority of the Dutch people are either very or fairly satisfied with the life they lead.

For 2003 the majority expects to have the same or even a better financial situation in their household. The expectations for the Dutch economy and employment are a bit less optimistic. Around 60% expects the economic and employment situation in the Netherlands to be worse in 2003.

In the forthcoming six months they generally expect to spend the same amount on things such as health, food or transport.

- 69% of the Dutch are afraid of international terrorism, this is followed by the fear of organised crime and ethnic conflicts in Europe. The Dutch are less afraid of a conventional or nuclear war in Europe.
- Almost half of the Dutch will see themselves first as Dutch and then as European. 40% indicates that it sees itself as only Dutch. Very few people see themselves as only European.
- A majority of the Dutch people feels attached to the Netherlands. There are more people who do not feel attached to the European Union than that there are people who feel attached to the European Union.

Chapter 2

The European Union

- Almost all (95%) Dutch are familiar with the European flag, they also know that it stands for Europe, the European Union, the Common Market etcetera.
- When asked about how much they feel they know about the European Union, most Dutch people fall in between 4 and 6 on a scale ranging from 1, know nothing at all to 10, know a great deal.
When they are looking for information about the European Union they primarily make use of the traditional mass media such as television and newspaper. The Dutch people would also prefer to get information about the European Union from television, daily newspaper or other newspapers.
- A majority (69%) thinks that the Netherlands' membership of the European Union is a good thing and they also find that the Netherlands has benefited from their membership. 41% thinks that the membership of the Netherlands of the European Union had brought them personally as many advantages as disadvantages and 32% indicates that it has brought them more advantages.
- For 40% of the Dutch, the European Union conjures up a fairly positive image and for 40% this is a neutral image.
- More than 80% of the Dutch people have heard of the European Parliament, the European Commission, the European Central Bank and the European Court of Justice. Between 60% and 65% of the Dutch also trust these institutions. European institutions such as the Committee of the Regions or the European Ombudsman are less known, most people have not heard of them.
- The Dutch are less satisfied about the functioning of democracy in Europe than that they are satisfied with the functioning of democracy in the European Union. 56% is satisfied with the democracy in the Netherlands, while 44% is satisfied with the democracy in the European Union.
- More than half of the Dutch think that decisions concerning education, broadcasting rules, humanitarian aid, cultural policy, the police and the fight against unemployment should be taken by the Dutch government. On the other hand, they think that decisions concerning foreign policy, information about the European Union, the currency, the fight against terrorism and organised crime or protection of the environment should be taken together within the European Union.

- Most (89%) of the Dutch are in favour of teaching school children about the way the European institutions work. A majority is also in favour of a common foreign policy, common defence policy and the European Union being responsible for matters that cannot be effectively handled by national governments.

Almost all (91%) Dutch people find that maintaining peace and security in Europe should be a priority, this is followed by the fight against organised crime and drug trafficking, the fight against poverty and the fight against unemployment. The issue that ranks last on the list of priorities is enlargement, 39% of the Dutch people feel that this should be a priority.

More than 70% of the Dutch thinks that action taken by the European Union is or would be effective for maintaining the peace and security in Europe, the successful implementation of the Euro and guaranteeing the quality of food.

There is disagreement whether action is or would be effective in reforming the European Union and its institutions, the fight against unemployment, the fight against illegal immigration and the fight against organized crime. Around half of the Dutch think action is effective, the other half thinks action is not effective.

- 48% of the Dutch has the opinion that it is a good thing that the Euro replaced the national currency, 34% finds this a bad thing. A majority feels comfortable about using the Euro. Almost all Dutch people think that the prices have been rounded up in all areas. The Dutch people feel more attached to the national currency than to the Euro, 65% is attached to the national currency while 67% indicates not to be attached to the Euro.

- Most (73%) Dutch people think that the European Union should have a constitution. 42% of the Dutch would favour the option of a President of the European Commission that would be directly nominated by the citizens of the European Union, this is followed by the option of a President that would be elected by a majority of the European Parliament. Only 12% would like to have a President that would be elected by the heads of State or government.

For most people, building up Europe could go at a faster speed than the current speed.

Chapter 3

The enlargement of the European Union

- 63% of the Dutch people want to enlarge the European Union with some of the candidate Member States. A majority (50% – 60%) would be in favour of Malta, Hungary, Czech Republic, Cyprus, Estonia and Poland becoming part of the European Union. Less than 40% would be in favour of Slovenia, Bulgaria, Turkey and Romania to join the European Union.

There are more people who would be in favour of Norway, Switzerland and Iceland to join the European Union than that there are people who are in favour of the current candidate countries.

- More than 75% of the Dutch people think that after accession it will be more difficult to take decisions at a European level and they think that the European Union will be more important in the world with more Member States. 63% has the opinion that the European institutions must reform before welcoming new Member States. Less than 40% thinks that there will be more unemployment in the Netherlands. Only 17% agrees with the statement that enlargement will not cost more for existing member States such as the Netherlands.

According to most Dutch people, big companies will profit most from enlargement while farmers, fisherman and old people will lose out as a result of enlargement.

- 52% of the Dutch do not feel very well informed about the enlargement of the European Union, 17% feels not informed at all and 27% feels well informed.

When looking for information about enlargement, most people make use of the television, newspaper and radio. Very few make use of a member of the European Parliament, trade associations, books, brochures or EU information centres.

Most Dutch people do not have the feeling that they are participating in the political debate about enlargement. 27% feels that it is somewhat participating, 28% is not participating very much and 37% feels that it is not participating at all.

IHOUDSOPGAVE

Inleiding	1
Hoofdstuk 1 Persoonlijk leven	2
1.1 Discussies	2
1.2 Tevredenheid en verwachtingen	2
1.3 Financiële zaken	2
1.4 Angsten	3
1.5 Identiteit	4
Hoofdstuk 2 De Europese Unie	5
2.1 De Europese vlag	5
2.2 Kennis van en informatie over de Europese Unie	6
2.3 Lidmaatschap van de Europese Unie	8
2.4 Beeld van de Europese Unie	9
2.5 Europese instellingen	9
2.6 Democratie	11
2.7 Beslissingsbevoegdheden	11
2.8 De Europese Unie en haar beleid	13
2.9 De Euro	17
2.10 De toekomst van Europa	18
Hoofdstuk 3 Uitbreiding van de Europese Unie	21
3.1 Uitbreiden met welke landen?	21
3.2 Gevolgen van de uitbreiding	22
3.3 Kennis van en betrokkenheid bij de uitbreiding	25
Conclusie	28
Bijlage I Technical Specifications	31
Bijlage II Vragenlijst	33

INLEIDING

De Eurobarometer 58.1, een onderzoek naar de publieke opinie, is uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie in alle lidstaten van de Europese Unie. De interviews zijn gehouden in september 2002. In Nederland zijn de interviews uitgevoerd door Intomart.

De Nederlandse resultaten staan beschreven in dit verslag.

Dit verslag is opgedeeld in 3 hoofdstukken.

Het eerste hoofdstuk beschrijft het leven van de Nederlander. Er wordt onder meer gekeken naar de tevredenheid met het leven, naar de verwachtingen voor de toekomst en naar gebeurtenissen waar men bang voor is.

Hoofdstuk twee gaat over de mening en bekendheid van de respondenten over verschillende aspecten van de Europese Unie. Er wordt onder andere beschreven hoe de Nederlander graag informatie zou willen ontvangen over de Europese Unie, wat zij vinden van het lidmaatschap van Nederland van de Europese Unie, het vertrouwen dat ze hebben in de Europese instellingen, wat de prioriteitsgebieden zouden moeten zijn en hun mening over de Euro.

Het laatste hoofdstuk behandelt de mening van de Nederlander over de uitbreiding van de Europese Unie. Het geeft onder meer aan wat de Nederlander denkt dat de gevolgen zullen zijn van de uitbreiding, wie er het meeste baat zal hebben bij de uitbreiding, en welke landen volgens de Nederlander kunnen toetreden tot de Europese Unie.

In de conclusie staan de belangrijkste resultaten samengevat.

De antwoorden van de Nederlandse respondenten zijn vergeleken met de gemiddeldes voor Europa, wanneer er opvallende verschillen zijn wordt dit vermeld in de tekst. Ook is er gekeken naar variabelen als leeftijd, beroep, gevoel van geïnformeerdheid over de Europese Unie en beeld van de Europese Unie. Ook hier worden opmerkelijke verschillen in antwoorden vermeld in de tekst.

In totaal zijn er 1000 interviews afgenomen met respondenten uit verschillende leeftijdsgroepen, en verschillende beroepsgroepen. Het kan voorkomen dat de gecumuleerde percentages meer bedragen dan 100%, dit komt omdat er vaak meerdere antwoorden mogelijk zijn bij een vraag. De reden dat de percentages soms niet cumuleren tot 100% is dat de respondenten niet wisten welk antwoord ze moesten geven.

Anna Marij van der Meulen
Brussel, januari 2003

HOOFDSTUK 1

PERSOONLIJK LEVEN

1.1 Discussies

Aan de Nederlandse respondent is gevraagd of ze wel eens politieke zaken bespreken wanneer ze samen met vrienden zijn. 67% geeft aan dit af en toe te doen, 15% doet dit vaak en 18% van de respondenten doet dit nooit.

58% van de respondenten slaagt er af en toe in om anderen te overtuigen van iets waar de respondent zelf veel belang aan hecht, bij 14% van de respondenten gebeurt dit vaak en bij 7% nooit.

1.2 Tevredenheid en verwachtingen

Over het algemeen genomen is de Nederlandse respondent zeer tot tamelijk tevreden met het leven dat hij leidt. Slechts 8% geeft aan niet zo tevreden of helemaal niet tevreden te zijn.

Voor 2003 verwacht 56% dat het leven in het algemeen hetzelfde zal blijven. 29% denkt dat het beter zal worden en maar 9% denkt dat het slechter zal worden. Over het algemeen is de respondent dus redelijk optimistisch over de toekomst. Ook op de vraag wat de Nederlandse respondent verwacht van 2003 als het gaat om de financiële situatie in zijn eigen huishouden is het antwoord vrij optimistisch. 27% denkt dat deze financiële situatie zal verbeteren, 19% denkt dat het zal verslechteren en 51% denkt dat het hetzelfde zal blijven.

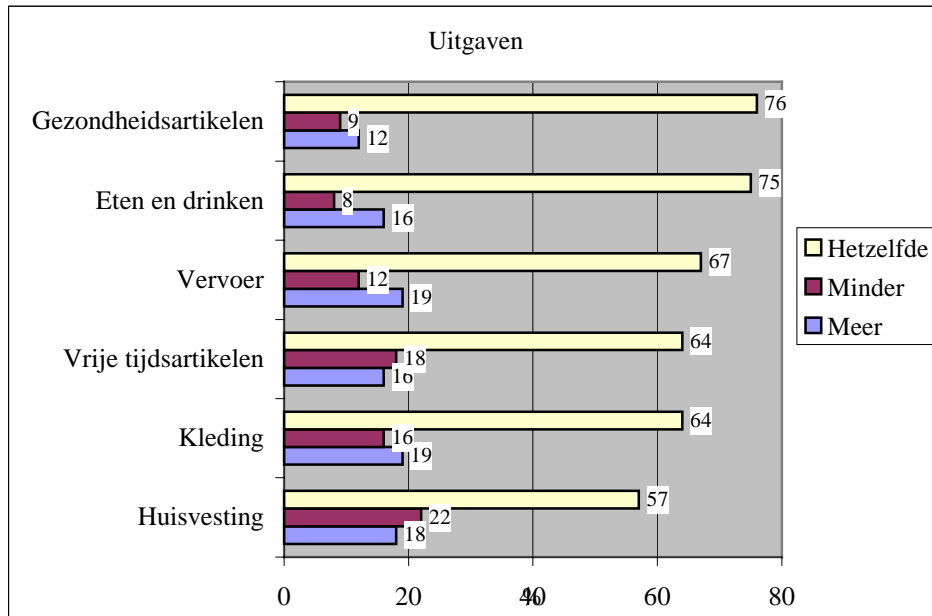
Wanneer echter wordt gevraagd naar de verwachtingen voor 2003 met betrekking tot de economische situatie in Nederland zijn de respondenten wat minder optimistisch. Een meerderheid (62%) denkt dat deze situatie zal verslechteren, 22% denkt dat het hetzelfde zal blijven en 11% denkt dat het beter zal worden. Ook over de werkloosheid in Nederland heeft de respondent niet heel goede verwachtingen. 60% denkt dat deze situatie zal verslechteren in 2003, 28% denkt dat dit hetzelfde zal blijven en 9% denkt dat het beter zal worden.

De respondent verwacht dus wel dat de economie en de werkgelegenheid zal verslechteren, maar niet dat dit veel invloed zal hebben op zijn eigen financiële situatie.

1.3 Financiële zaken

Figuur 1.1 geeft aan of de respondenten verwachten in de komende 6 maanden meer, minder of hetzelfde bedrag uit te geven aan de genoemde producten.

Ondanks de minder positieve verwachting voor de economische toestand in Nederland verwachten de meeste respondenten de komende maanden hetzelfde bedrag uit te geven dan dat ze nu uitgeven aan de genoemde producten. Wanneer de Nederlandse gemiddeldes vergeleken worden met die van andere Europeanen komt naar voren dat andere Europeanen verwachten de komende tijd meer geld uit te zullen geven dan de Nederlanders. Werkeloze respondenten en studenten verwachten eerder meer geld uit te geven dan werkzame respondenten.

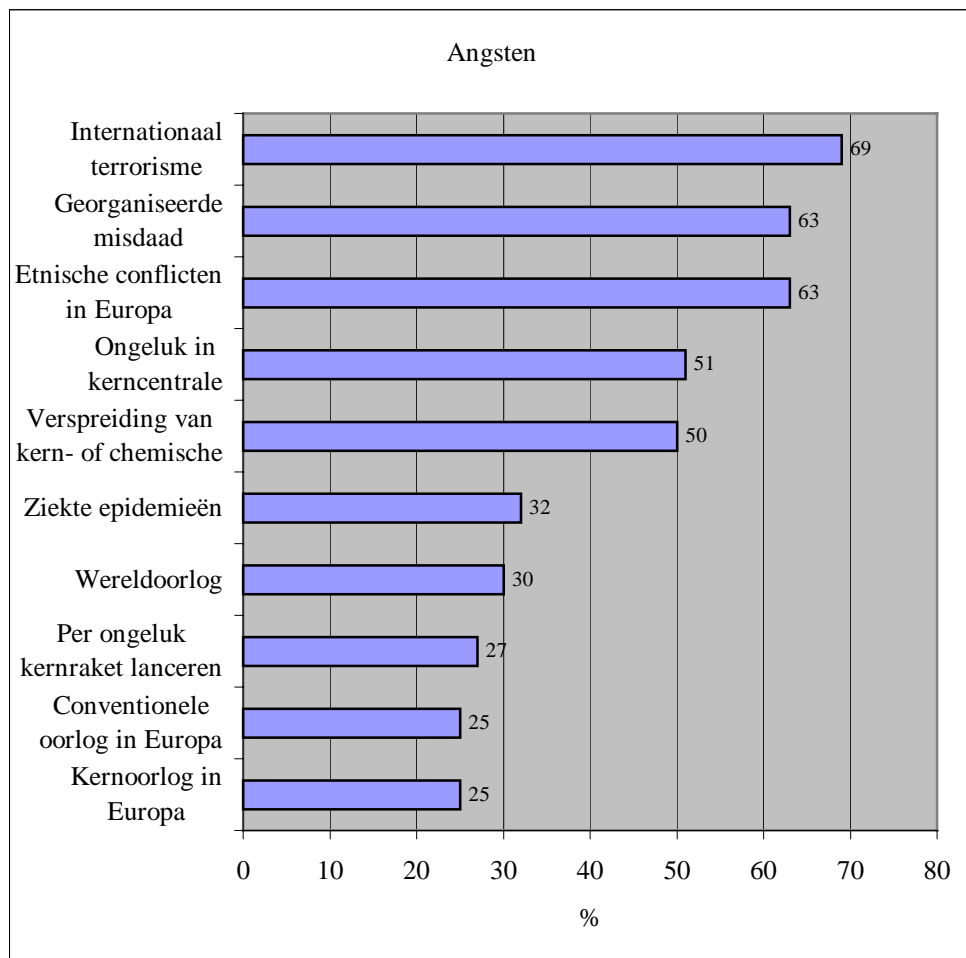


Figuur 1.1

1.4 Angsten

Figuur 1.2 laat zien waar de respondenten bang voor zijn of waar ze juist niet bang voor zijn. Een meerderheid (69%) van de respondenten is bang voor internationaal terrorisme. Dit wordt gevolgd door de angst voor de georganiseerde misdaad en de angst voor een etnisch conflict in Europa. De meeste respondenten (75%) zijn niet bang voor een conventionele oorlog of een kernoorlog in Europa. Vrouwen en respondenten die niet tevreden zijn met hun eigen leven geven vaker aan bang te zijn voor een bepaalde gebeurtenis dan mannen en respondenten die wel tevreden zijn met hun leven.

De Nederlandse respondent geeft minder vaak aan bang te zijn voor de genoemde gebeurtenissen dan de gemiddelde Europeaan.



Figuur 1.2

1.5 Identiteit

In de nabije toekomst zal 49% van de respondenten zichzelf eerst als Nederlander zien en dan als Europeaan, 40% van de respondenten zal zichzelf alleen maar als Nederlander zien. Slechts 2% van de respondenten zal zichzelf als alleen Europeaan zien.

Het grootste deel (76%) van de respondenten voelt zich sterk of nogal gehecht aan zijn stad of dorp. 72% geeft aan zich sterk of nogal gehecht te voelen aan zijn streek. Het grootste gevoel van gehechtheid is voor het eigen land, 83% van de Nederlandse respondenten voelt zich zeer of nogal gehecht aan Nederland. Het minste gevoel van gehechtheid geldt voor de Europese Unie, er zijn hier meer respondenten die aangeven zich niet erg gehecht of helemaal niet gehecht te voelen dan respondenten die aangeven zich sterk of nogal gehecht te voelen. Vergeleken met andere Europeanen voelen Nederlanders zich minder gehecht aan de Europese Unie.

HOOFDSTUK 2

DE EUROPESE UNIE

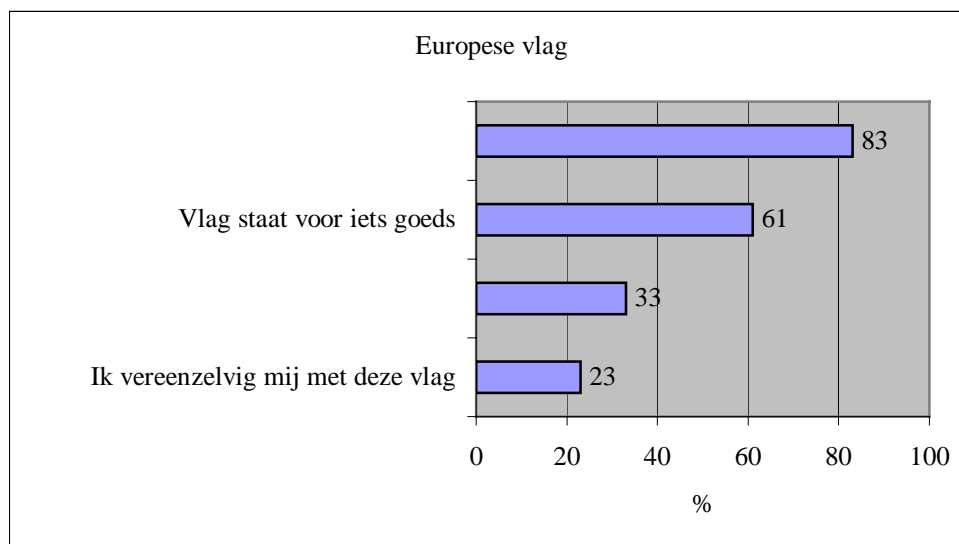
2.1 De Europese vlag

Aan de respondenten is een afbeelding van de Europese vlag getoond met de vraag of de respondenten dit symbool kenden. Bijna alle (95%) respondenten hebben dit symbool wel eens gezien. De respondenten die niet bekend zijn met dit symbool bevinden zich meer in de leeftijdscategorie tot 15 jaar en in de categorie van 55 jaar en ouder. Ook de respondenten die weinig weten over de Europese Unie en haar instellingen zijn enigszins minder bekend met de Europese vlag dan andere respondenten.

Vervolgens is aan de respondenten die wel bekend waren met de Europese vlag gevraagd of ze weten waar dit symbool voor staat. 96% geeft aan dat dit staat voor Europa, de Europese Unie, de Europese Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Markt.

In dit verband is aan de respondenten een aantal stellingen voorgelegd waarvan ze moesten aangeven of ze het er mee eens zijn. De resultaten hiervan staan in figuur 2.1.

De meeste (83%) respondenten vinden de Europese vlag een goed symbool voor Europa en een meerderheid (61%) vindt dat de vlag voor iets goeds staat. Slechts een kwart van de respondenten vereenzelvigt zich met de vlag.



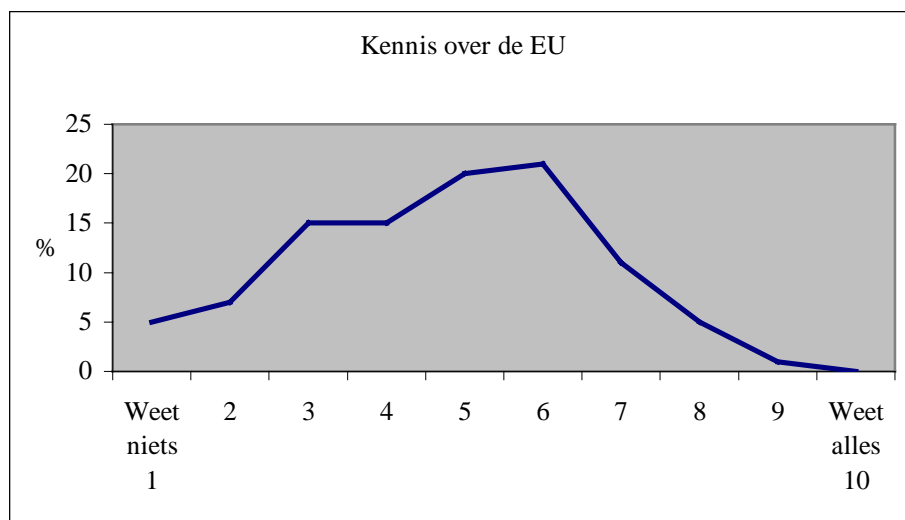
Figuur 2.1

2.2 Kennis van en informatie over de Europese Unie

Figuur 2.2 laat zien hoeveel de respondent zelf vindt dat hij weet over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen. De kennis van de respondenten is redelijk. De meeste respondenten zitten tussen de 4 en 6 in op een schaal die loopt van 1 (ik weet er helemaal niets van) tot 10 (ik weet er alles van).

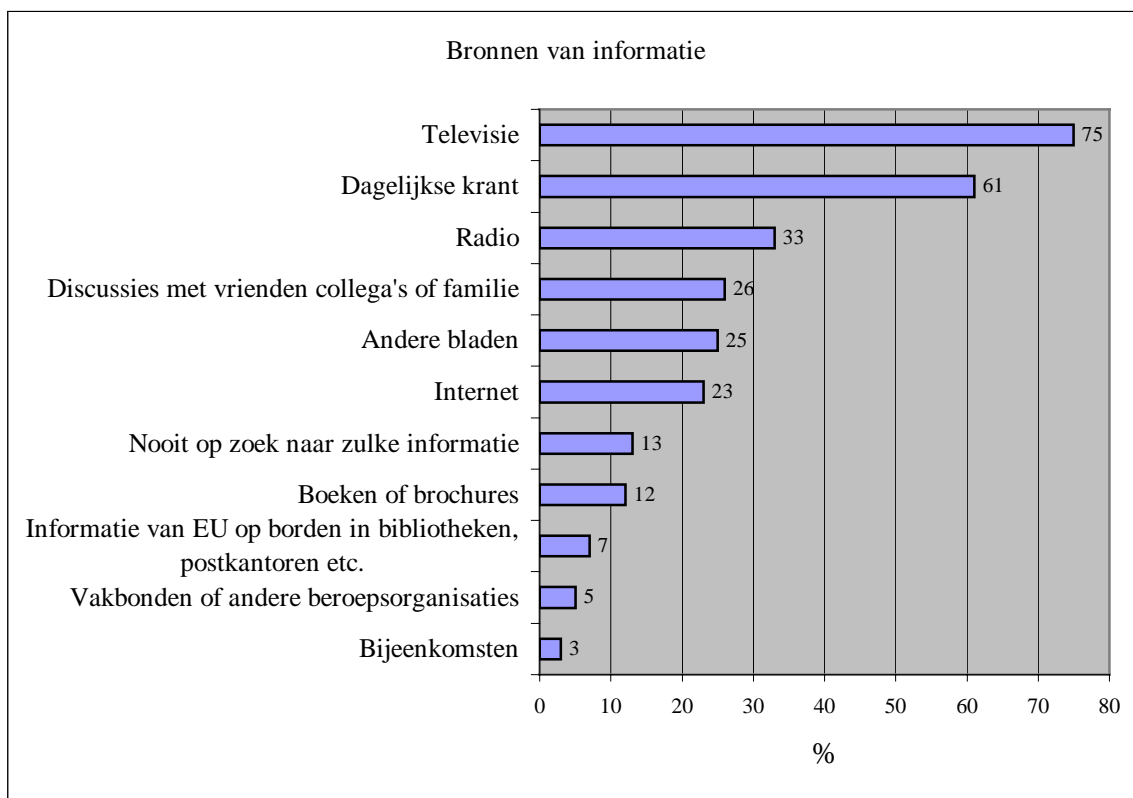
Wat opvalt is dat mensen die een negatief beeld van de Europese Unie vaker aangeven niet heel veel over de Europese Unie te weten dan mensen die een positief beeld van de Europese Unie hebben. Ook het vertrouwen dat de respondent heeft in de Europese Commissie hangt samen met zijn gevoel van kennis over de Europese Unie, respondenten die de Europese Commissie niet vertrouwen geven aan minder kennis over de Europese Unie te hebben dan respondenten die dat wel doen.

Hetzelfde kan gezegd worden van de respondenten die tegen de Europese Monetaire Unie en tegen de uitbreiding zijn, ook zij geven eerder aan minder kennis te hebben over de Europese Unie dan respondenten die voor de Europese Monetaire Unie en voor de uitbreiding zijn.



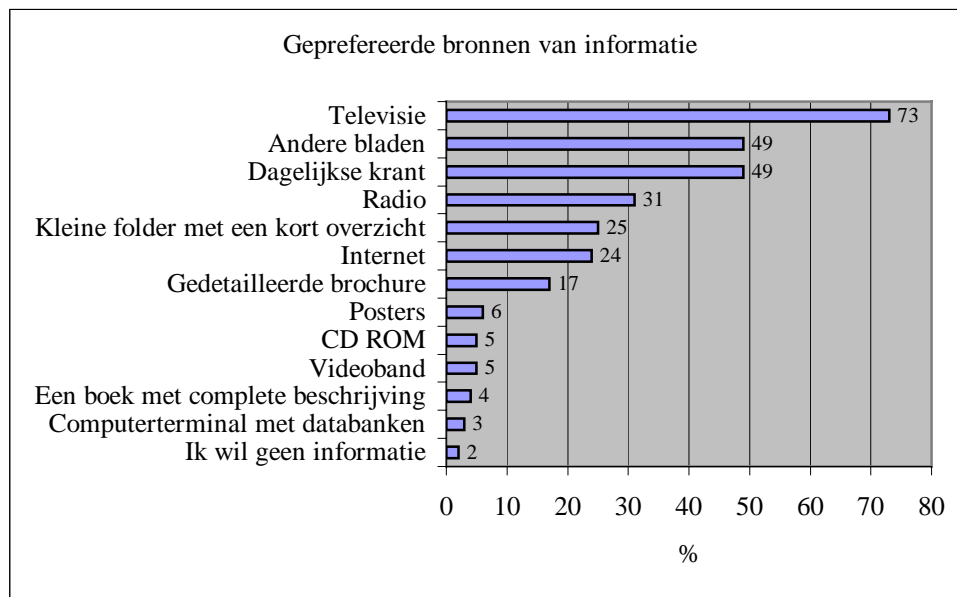
Figuur 2.2

Figuur 2.3 laat zien welke bronnen de respondenten gebruiken wanneer ze op zoek zijn naar informatie over de Europese Unie. De traditionele massamedia, de televisie, krant en radio, zijn de meest gebruikte bronnen van informatie over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen. Rond een kwart van de respondenten maakt gebruik van discussies met vrienden, familie of collega's, haalt informatie uit andere bladen of maakt gebruik van het internet. Van het internet wordt meer gebruik gemaakt door jongeren tot 25 jaar dan door andere leeftijdsgroepen. Ook managers en studenten maken meer gebruik van het internet dan respondenten in andere beroepsgroepen.



Figuur 2.3

De volgende figuur laat zien hoe de respondenten graag geïnformeerd zouden willen worden over de Europese Unie. Over het algemeen stemmen de resultaten uit deze figuur overeen met de resultaten uit figuur 2.3. De Nederlandse respondent zou het liefste geïnformeerd willen worden via de televisie. Wat opvalt is dat de respondenten niet veel gebruik maken van andere bladen, bijvoorbeeld tijdschriften, maar dat ze wel graag informatie via andere bladen zouden willen ontvangen. Er bestaat wel een zekere interesse in informatie over de Europese Unie omdat slechts 2% aangeeft geen informatie hierover te willen hebben.



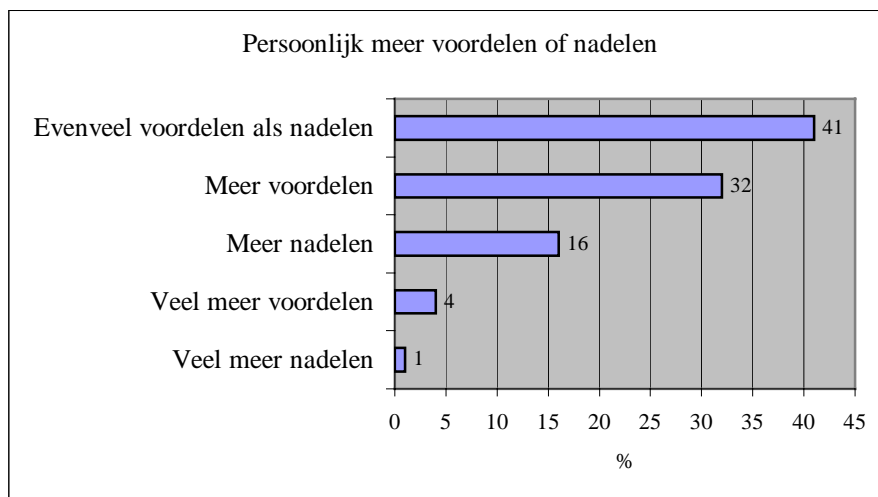
Figuur 2.4

2.3 Lidmaatschap van de Europese Unie

Over het algemeen vinden veel (69%) Nederlandse respondenten het een goede zaak dat Nederland lid is van de Europese Unie. 20% geeft aan het noch goed, noch slecht te vinden en slechts 7% vindt het slecht. Respondenten die het gevoel hebben veel te weten over de Europese Unie staan positiever tegenover het lidmaatschap van Nederland van de Europese Unie dan respondenten die het gevoel hebben niet zoveel te weten. De respondenten die tegen een Economische en Monetaire Unie en tegen de uitbreiding zijn vinden het vaker een slechte zaak dat Nederland lid is van de Europese Unie dan respondenten die er voor zijn. De Nederlandse respondent is positiever over het lidmaatschap van zijn eigen land van de Europese Unie dan de gemiddelde Europeaan.

64% van de Nederlandse respondenten vindt dat Nederland er voordeel van heeft gehad lid te zijn van de Europese Unie, 20% vindt dat Nederland er geen voordeel van heeft gehad en de overige respondenten hebben aangegeven het niet te weten.

Wanneer gevraagd naar het persoonlijke voordeel of nadeel dat de Nederlandse respondent heeft ondervonden van het Nederlandse lidmaatschap van de Europese Unie, laat figuur 2.5 zien dat 41% vindt er evenveel voordelen als nadelen van te hebben gehad. Daarna geeft 32% aan er meer voordeel van te hebben gehad. Er zijn weinig respondenten die veel meer voordelen of nadelen ervaren. Studenten, managers en zelfstandigen geven vaker dan andere respondenten aan meer voordelen van het Nederlandse lidmaatschap te ondervinden. Respondenten die een positief beeld van de Europese Unie hebben ervaren eerder meer voordelen dan respondenten die een neutraal of negatief beeld hebben van de Europese Unie.



Figuur 2.5

In de afgelopen maanden hebben enkele Europese lidstaten last gehad van grote wateroverlast. 67% van de Nederlandse respondenten denkt dat het een voordeel is geweest voor deze landen dat ze lid waren van de Europese Unie om van de ramp te herstellen. 20% denkt dat het noch een voordeel, noch een nadeel is geweest en maar 5% denkt dat het een nadeel is geweest.

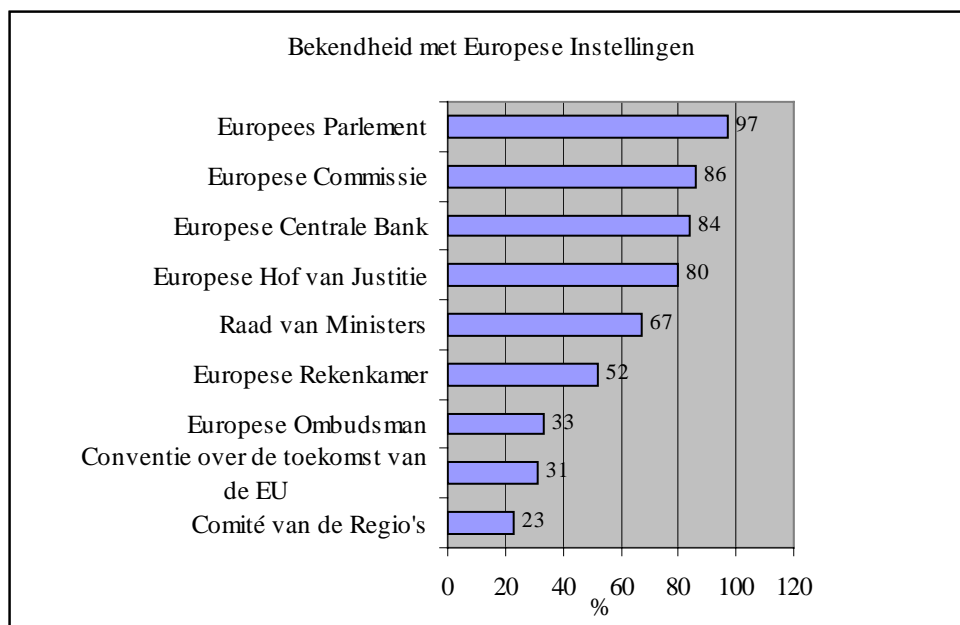
2.4 Beeld van de Europese Unie

Bij 40% van de Nederlandse respondenten roept de Europese Unie een tamelijk positief beeld op, bij 7% roept het een zeer positief beeld op, bij 9% een redelijk negatief beeld en bij 40% een neutraal beeld. Werkloze en gepensioneerde respondenten neigen vaker naar een negatief beeld van de Europese Unie dan andere respondenten. Naarmate de respondenten meer het gevoel hebben dat ze wat weten over de Europese Unie neemt het positieve beeld dat ze ervan hebben toe. Daarnaast zijn de respondenten die een tamelijk positief beeld van de Europese Unie hebben meer voor de uitbreiding dan respondenten die een negatief beeld hebben.

2.5 Europese Instellingen

Figuur 2.6 laat zien of de respondenten wel eens gehoord hebben van de genoemde Europese instellingen. Het Europees Parlement is de meest bekende instelling, bijna alle respondenten hebben hier wel eens van gehoord. Dit wordt gevolgd door de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank en het Europese Hof van Justitie. De minst bekende instelling is het Comité van de Regio's.

Respondenten in de leeftijdsgroep van 15 tot 24 jaar zijn minder bekend met de genoemde instellingen dan andere respondenten. Ook zijn de respondenten die een positief beeld van de Europese Unie hebben vaak meer bekend met de instellingen dan respondenten die geen positief beeld hebben.



Figuur 2.6

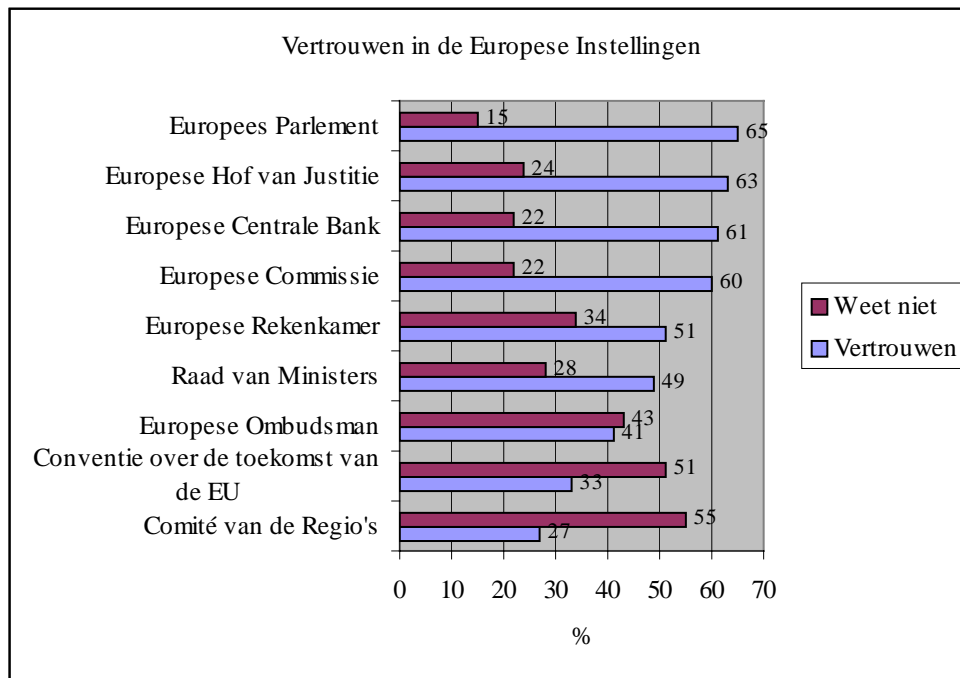
Vervolgens is aan de respondenten gevraagd of ze denken of de genoemde instellingen een belangrijke rol spelen bij de gang van zaken in de Europese Unie. Meer dan 80% van de respondenten denkt dat het Europees Parlement, de Europese Commissie, de Europese Rekenkamer en de Europese Centrale bank een belangrijke rol spelen. Van de minder bekende instellingen zoals het Comité van de Regio's of de Conventie over de toekomst van de EU weet rond de helft van de respondenten niet of deze een belangrijke rol spelen. Alhoewel niet alle respondenten bekend zijn met de Raad van Ministers, denkt 74% wel dat deze een belangrijke rol speelt.

De volgende figuur geeft aan of de respondenten vertrouwen hebben in de genoemde instellingen. De instellingen waarmee de respondenten wel bekend mee zijn zoals het Europees Parlement en de Europese Centrale Bank, genieten ook vertrouwen van de respondenten, al is er ook een deel dat aangeeft niet te weten of ze vertrouwen hebben in de instellingen. Van de minder bekende instellingen zoals de Conventie en het Comité van de Regio's geeft meer dan de helft van de respondenten aan niet te weten of ze er vertrouwen in hebben.

Wat opvalt is dat rond de 20% van de respondenten bij de genoemde instellingen aangeeft deze niet te vertrouwen. De respondenten die het geen goede zaak vinden dat Nederland lid is van de Europese Unie en respondenten die verwachten dat de Europese Unie in de toekomst

een minder belangrijke rol zal spelen hebben het minste vertrouwen in de genoemde instellingen.

Vergeleken met de gemiddelde Europeaan heeft de Nederlandse respondent enigszins meer vertrouwen in de instellingen. Met name de Engelse respondenten hebben weinig vertrouwen in de instellingen.



Figuur 2.7

2.6 Democratie

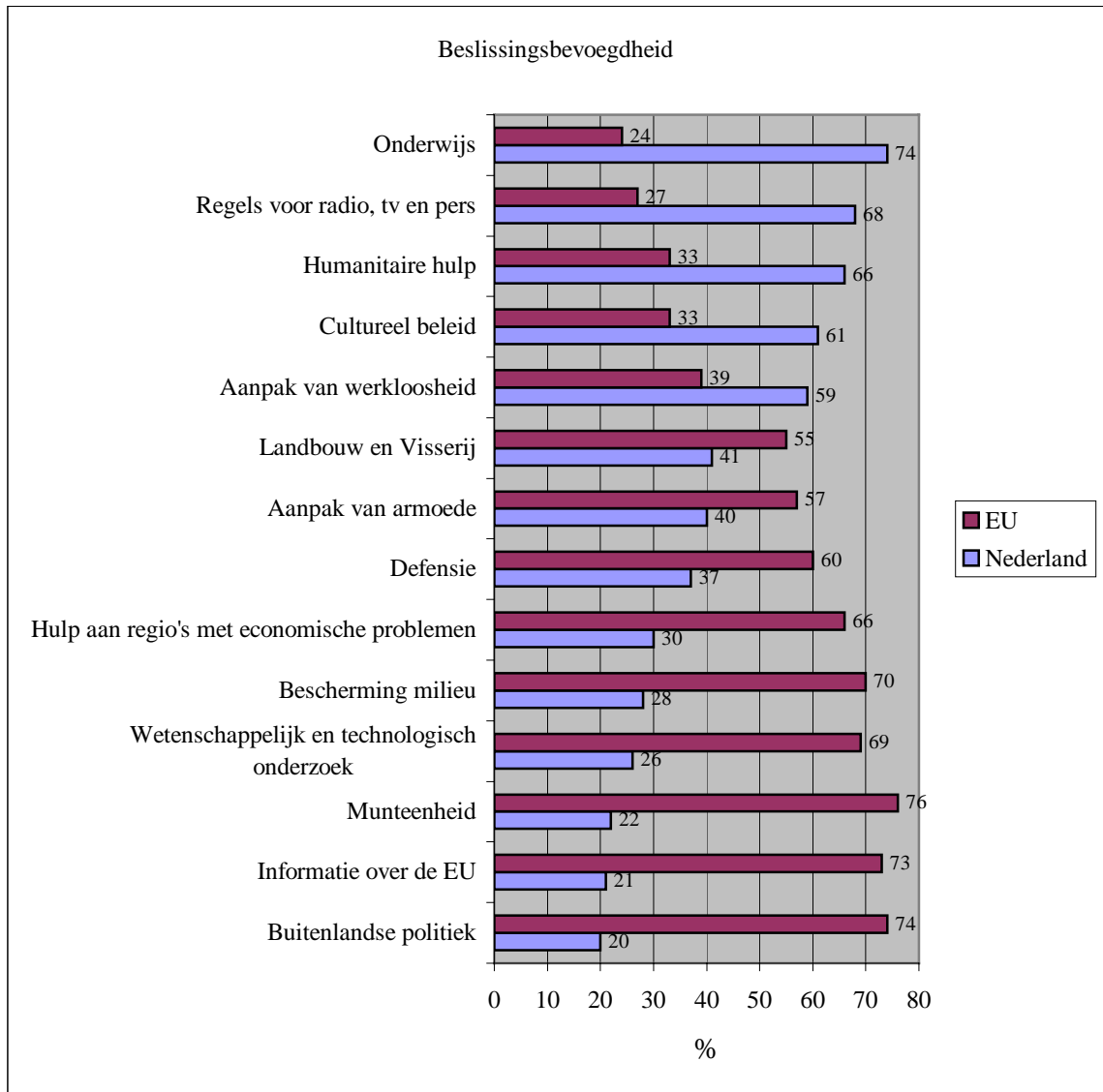
Een meerderheid (56%) van de respondenten is tamelijk tevreden met hoe de democratie in Nederland functioneert, 10% is zeer tevreden hiermee. Een kwart van de respondenten is hier niet zo tevreden mee en 7% is helemaal niet tevreden.

De tevredenheid met het functioneren van de democratie in de Europese Unie is enigszins lager dan de tevredenheid met de democratie in Nederland. 44% van de respondenten is tamelijk tevreden, slechts 4% is zeer tevreden. 29% is niet zo tevreden en 8% is helemaal niet tevreden.

2.7 Beslissingsbevoegdheden

De onderstaande figuur laat voor de genoemde beleidsterreinen zien of de respondent vindt dat beslissingen op dit gebied genomen moet worden door de Nederlandse regering of gezamenlijk binnen de Europese Unie.

Meer dan de helft van de respondenten vindt dat beslissingen op het gebied van onderwijs, regels voor radio, televisie en pers, humanitaire hulp en cultureel beleid genomen moeten worden door de Nederlandse regering. Aan de andere kant vindt een groot deel (> 70%) dat beslissingen over de munteenheid, informatie over de Europese Unie en de buitenlandse politiek gezamenlijk genomen moeten worden binnen de EU. Voor 9 van de 14 onderwerpen zijn meer respondenten voor een gezamenlijke beslissing binnen de Europese Unie dan voor een beslissing door de Nederlandse overheid.

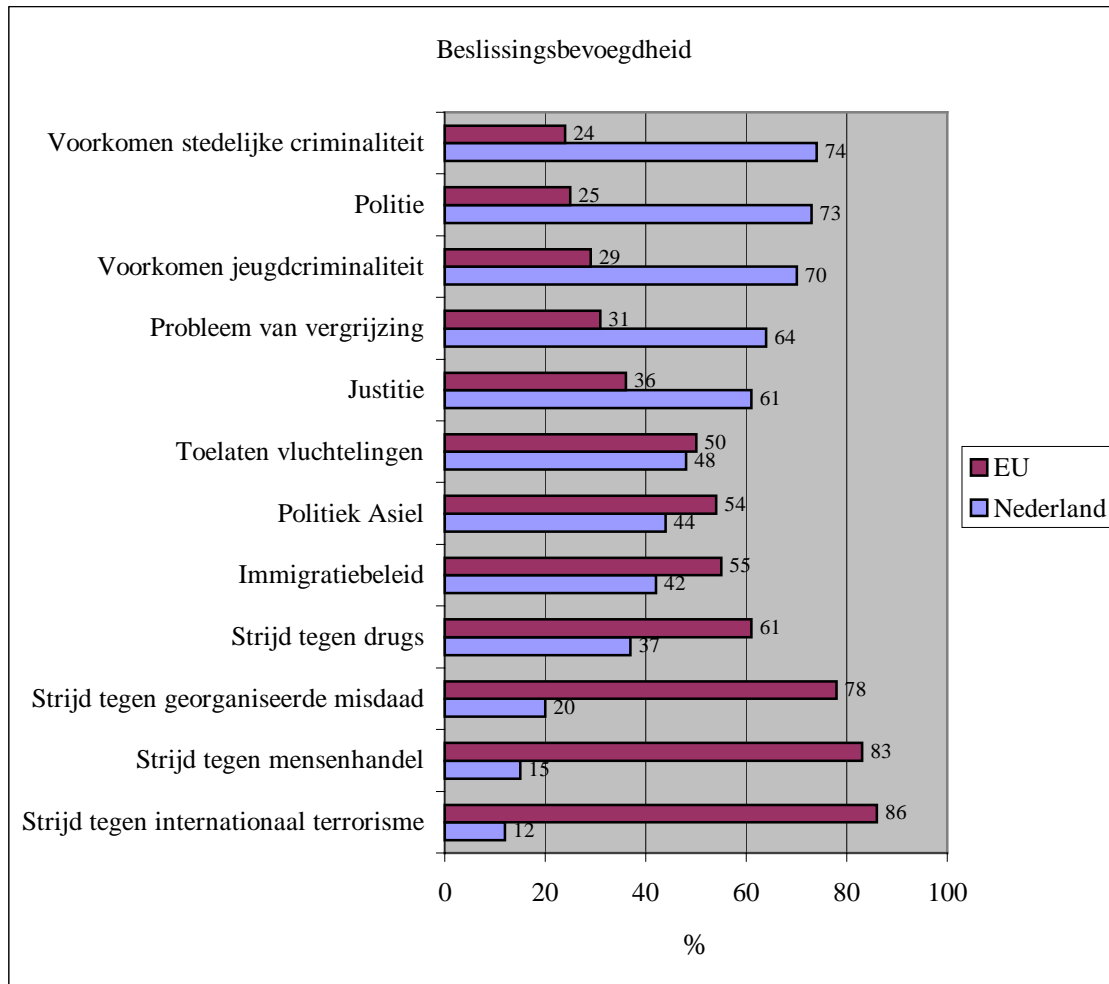


Figuur 2.8

De volgende figuur laat zien waar volgens de Nederlandse respondent de beslissingsbevoegdheid zou moeten liggen op gebieden als immigratie, misdaad en terrorisme en justitie.

Voor onderwerpen als criminaliteit onder jongeren en in steden, politie, justitie en het probleem van vergrijzing vindt de respondent dat de beslissingsbevoegdheid moet liggen bij de Nederlandse regering. Meer dan driekwart van de respondenten vindt dat beslissingen over

de strijd tegen de georganiseerde misdaad, mensenhandel en het internationaal terrorisme beter gezamenlijk binnen de Europese Unie genomen kunnen worden. Over onderwerpen als immigratie en asielzoekers lijken de meningen verdeeld, er zijn ongeveer evenveel respondenten die vinden dat die beslissingsbevoegdheid bij de Nederlandse regering zou moeten liggen als respondenten die vinden dat dit gezamenlijk binnen de EU moet gebeuren.



Figuur 2.9

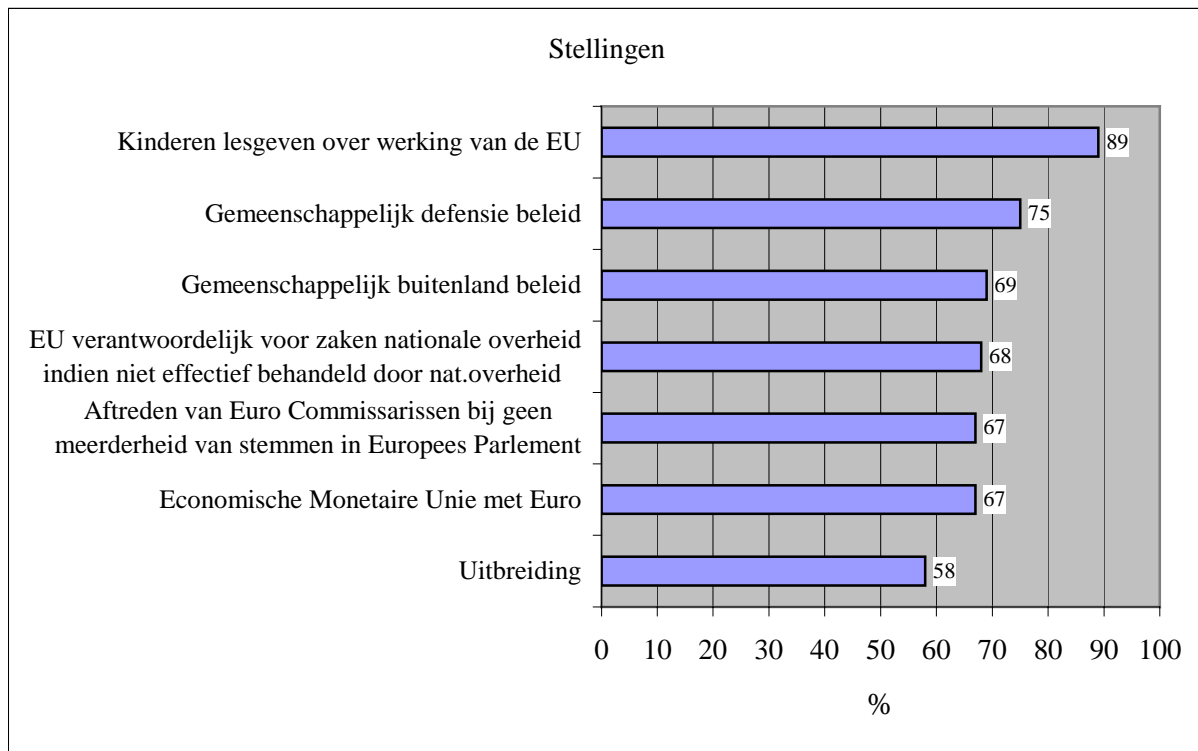
2.8 De Europese Unie en haar beleid

Aan de respondenten zijn een aantal stellingen voorgelegd waarvan ze aangaven of ze het er mee eens waren of niet. De resultaten hiervan staan in de volgende figuur. Voor alle stellingen geldt dat een meerderheid van de respondenten voor is.

De stelling waar de meeste respondenten het mee eens zijn is dat kinderen op school les zouden moeten hebben over de werking van de Europese Unie en haar instellingen.

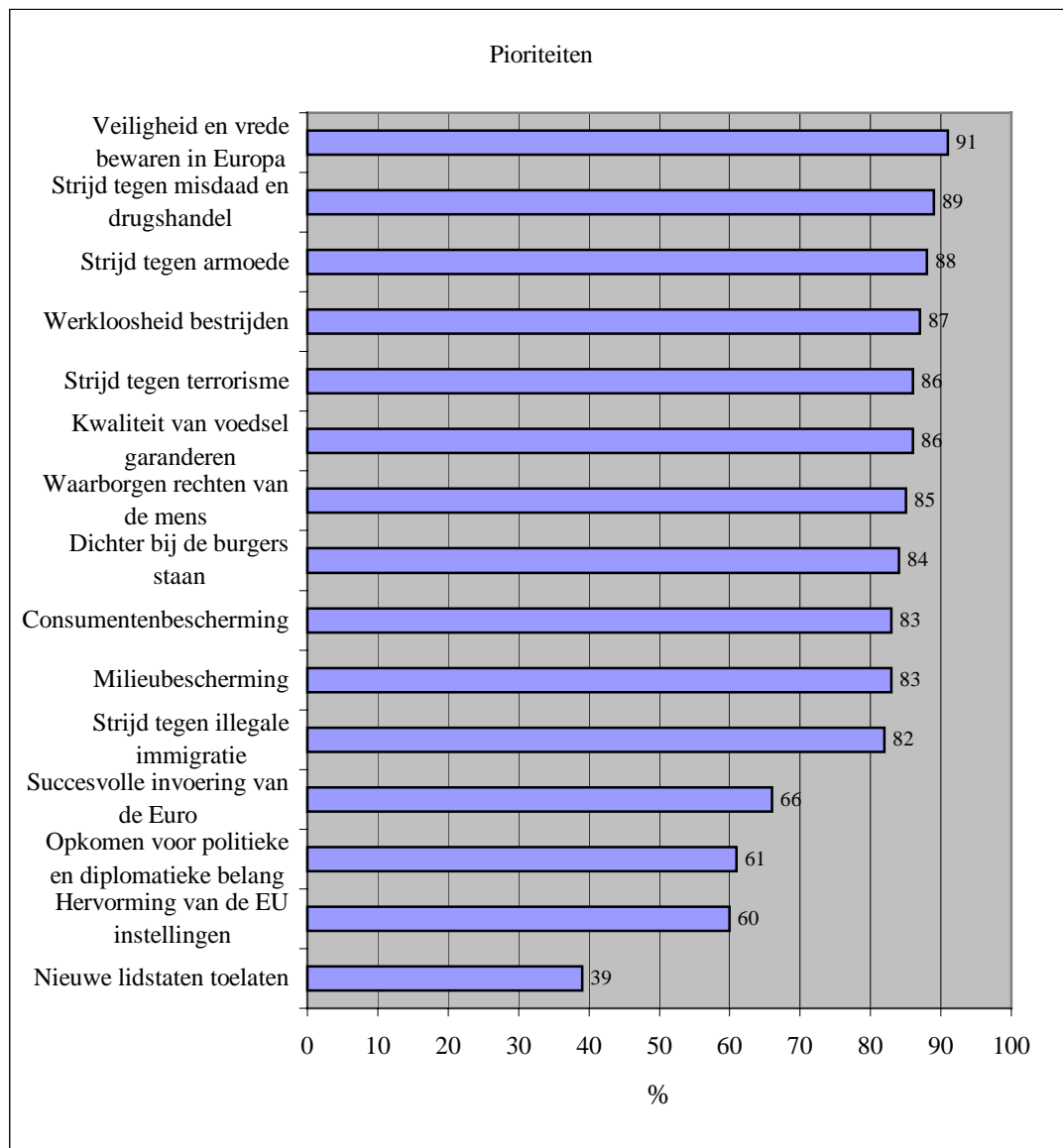
Respondenten die het een goede zaak vinden dat Nederland lid is van de EU en respondenten die een positief beeld van de Europese Unie hebben zijn het vaker met de genoemde

stellingen eens dan respondenten die het geen goede zaak vinden en een negatief beeld van de EU hebben.



Figuur 2.10

Figuur 2.11 laat zien of de genoemde acties volgens de respondenten prioriteit zouden moeten krijgen. Voor bijna alle (91%) respondenten is het bewaren van de vrede en veiligheid in Europa een actie die prioriteit heeft. Ook het bestrijden van de misdaad, drugshandel, armoede, werkloosheid en terrorisme zijn acties die voor een groot deel van de respondenten als belangrijk worden gezien. het enige onderwerp wat voor de Nederlandse respondenten niet een hoge prioriteit heeft is de uitbreiding van de Europese Unie, dit valt op omdat dit onderwerp al een tijd hoog op de politieke agenda van de Europese Unie staat. Ook het hervormen van de Europese Unie en haar instellingen, een onderwerp waar de conventie zich momenteel actief mee bezig houdt, is niet een actie waar alle respondenten evenveel prioriteit aan willen geven.

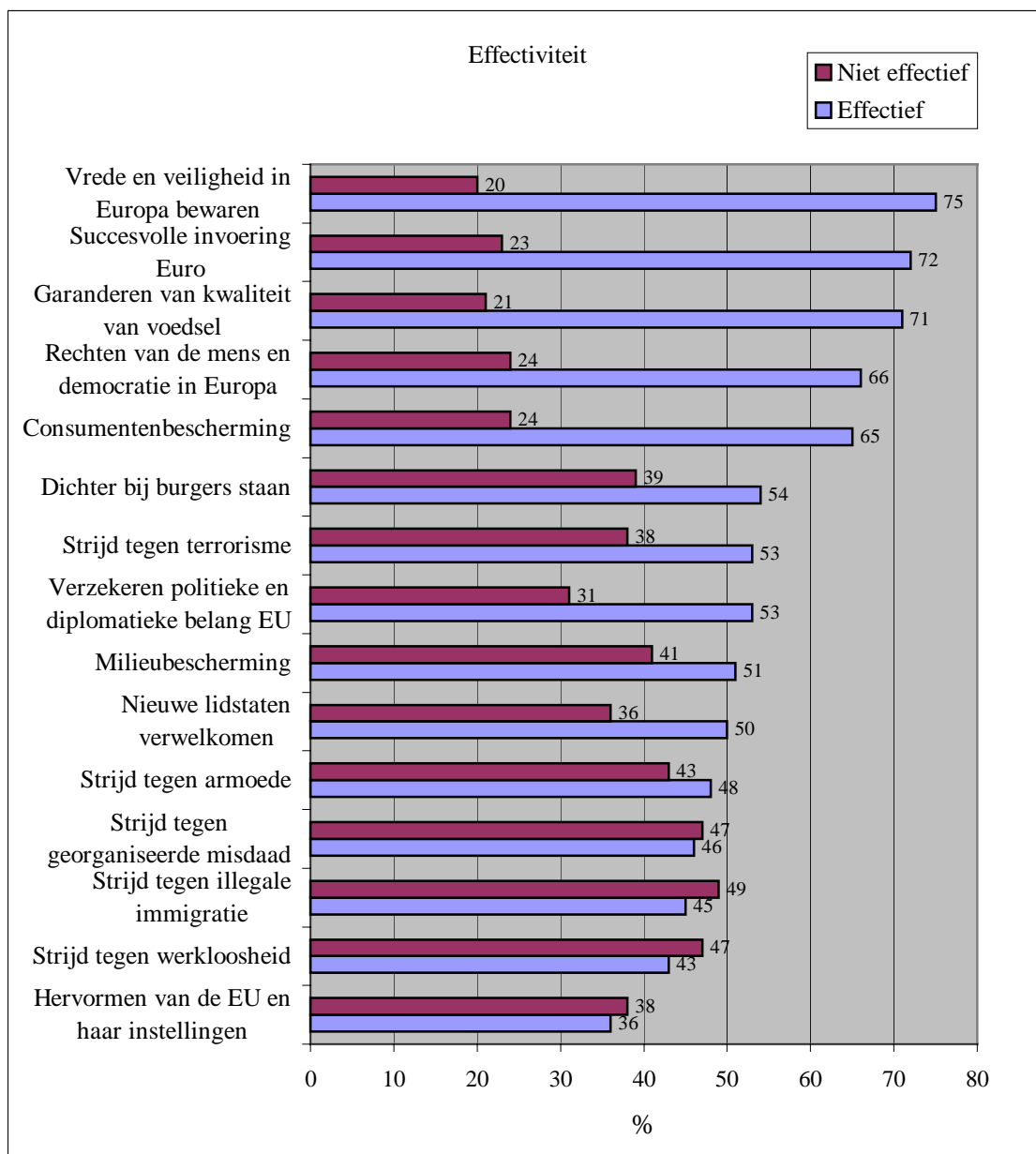


Figuur 2.11

Figuur 2.12 geeft aan of de respondenten denken dat de handelswijze van de Europese Unie effectief tot redelijk effectief is of niet erg effectief tot totaal niet effectief is voor de genoemde onderwerpen.

Meer dan 70% van de respondenten vindt dat de handelswijze op het gebied van de vrede en veiligheid in Europa bewaren, de succesvolle invoering van de Euro en het bewaren van de voedselkwaliteit effectief is geweest.

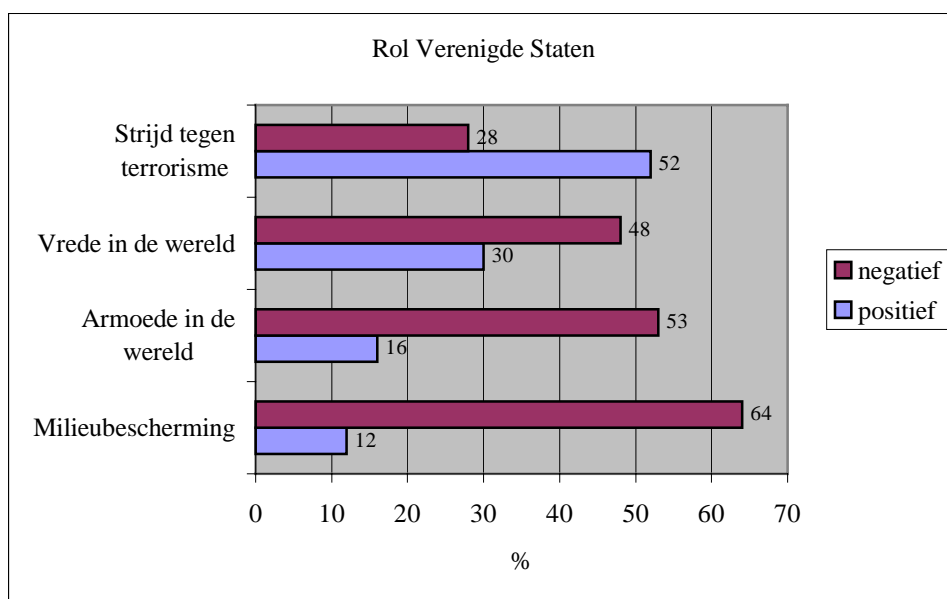
Over onderwerpen als de strijd tegen illegale immigratie of de strijd tegen de werkloosheid zijn de meningen verdeeld. Bijna de helft van de respondenten vindt dat de handelswijze van de Europese Unie effectiever kan zijn terwijl de andere helft vindt dat de handelswijze wel effectief is. Een kwart van de respondenten geeft aan niet te weten of ze de handelswijze bij het hervormen van de instellingen effectief vinden of niet.



Figuur 2.12

In figuur 2.13 staat aangegeven of de respondenten vinden dat de Verenigde Staten een positieve of negatieve rol spelen in de genoemde onderwerpen.

Uit deze figuur komt naar voren dat de respondenten eerder vinden dat de Verenigde Staten een negatieve rol spelen dan een positieve rol. Een kleine meerderheid (52%) is van mening dat de rol van de Verenigde Staten in de strijd tegen het terrorisme positief is. Voor de overige stellingen denken meer respondenten dat de Verenigde Staten een negatieve rol speelt dan dat er respondenten zijn die denken dat het een positieve rol speelt. Over de effectiviteit van de Europese Unie op het gebied van bijvoorbeeld milieubescherming of het bestrijden van armoede verschillen de meningen van de Nederlandse respondenten, maar de effectiviteit van de Europese Unie op dit gebied wordt niet zo slecht beoordeeld als de rol van de Verenigde Staten.



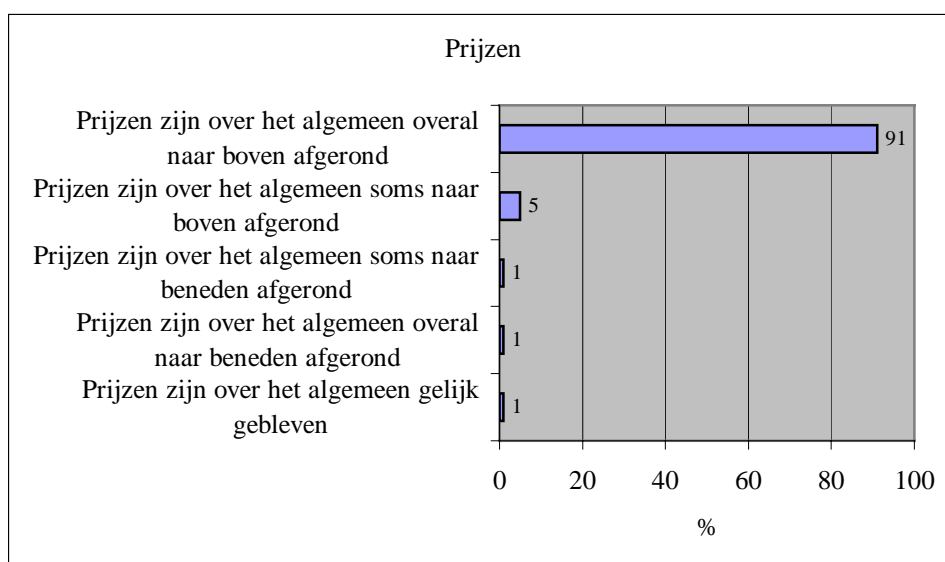
Figuur 2.13

2.9 De Euro

Ondanks de negatieve publiciteit rondom de prijsstijgingen die het gevolg zouden zijn van de invoering van de Euro vindt toch bijna de helft (48%) van de respondenten dat de invoering een goede of tamelijk goede zaak is. 34% geeft aan het een slechte of zeer slechte zaak te vinden en 18% vindt het noch goed noch slecht. Respondenten die zouden willen dat de Europese Unie een belangrijkere rol in hun leven gaat spelen vinden de invoering van de Euro meer een goede zaak dan respondenten die geen belangrijkere rol van de EU zouden willen.

Een meerderheid (60%) van de respondenten voelt zich er prettig bij om de Euro te gebruiken. 26% geeft aan zich er niet erg prettig bij te voelen en 14% voelt zich er helemaal niet prettig bij. Respondenten in de leeftijdscategorie tot 15 jaar en 55 jaar en ouder voelen zich er minder prettig bij de Euro te gebruiken dan andere leeftijdsgroepen.

Figuur 2.14 laat zien of de respondenten denken of de prijzen met de komst van de Euro naar boven of beneden zijn afgerond. Bijna alle (91%) respondenten denken dat de prijzen op alle terreinen naar boven zijn afgerond. Vergeleken met andere Europeanen denken Nederlandse respondenten vaker dat de prijzen over het algemeen overal naar boven zijn afgerond.



Figuur 2.14

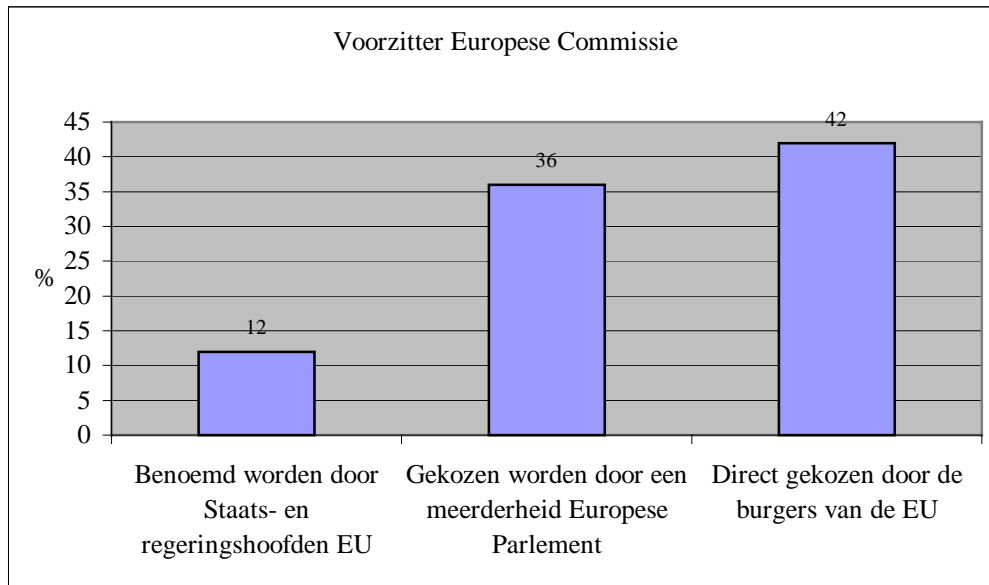
67% van de respondenten antwoordt niet erg gehecht of helemaal niet gehecht te zijn aan de Euro op de vraag of ze zich gehecht voelen aan de eenheidsmunt. Rond eenderde van de respondenten is een beetje gehecht aan de Euro en slechts 5% is zeer gehecht aan de Euro. Studenten, zelfstandigen en managers zijn meer gehecht aan de Euro dan andere beroepsgroepen. Meer dan de helft (55%) van de respondenten die het een goede zaak vinden dat Nederland lid is van de Europese Unie en respondenten die een positief beeld van de Europese Unie hebben zijn meer gehecht aan de Euro dan respondenten die hier minder positief tegenover staan. Nederlandse respondenten zijn gemiddeld minder aan de Euro gehecht dan andere Europeanen.

Wanneer we de gehechtheid aan de Euro vergelijken met de gehechtheid aan de gulden dan is de respondent aanzienlijk meer gehecht aan de gulden. 65% geeft aan zeer gehecht of een beetje gehecht te zijn aan de gulden, 21% is niet erg gehecht aan de gulden en 13% is helemaal niet gehecht aan de gulden. De beroepsgroepen die meer gehecht zijn aan de Euro namelijk studenten, zelfstandigen en managers, zijn minder gehecht aan de gulden dan andere beroepsgroepen.

2.10 De toekomst van Europa

Een groot deel (73%) van de respondenten vindt dat de Europese Unie een grondwet zou moeten hebben. 12% is van mening dat dit niet nodig is en de overige respondenten weten het niet. Gemiddeld staan Nederlandse respondenten meer positief tegenover een Europese grondwet dan andere Europeanen.

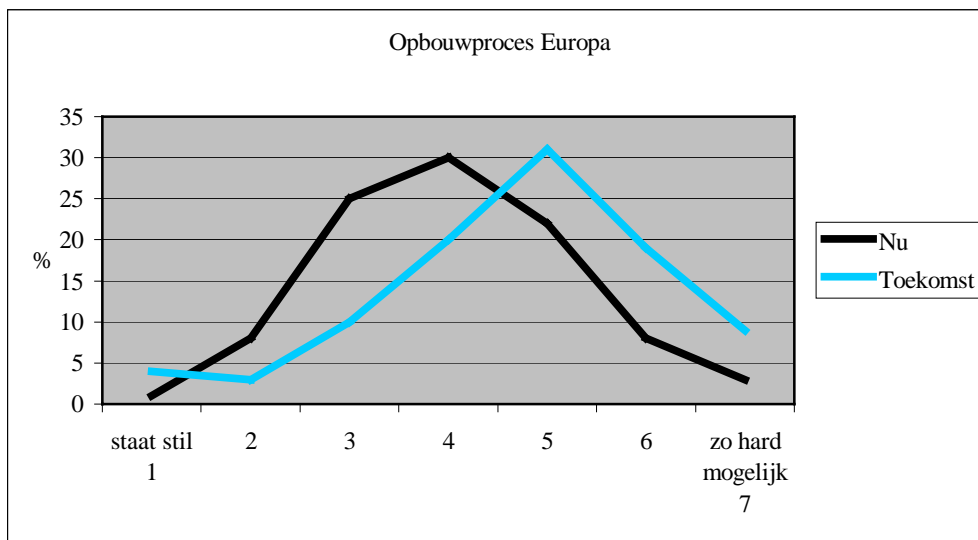
Figuur 2.15 laat zien hoe de respondent denkt dat de voorzitter van de Europese Commissie gekozen zou moeten worden. De grootste voorkeur gaat uit naar een Voorzitter van de Europese Commissie die gekozen wordt door de burgers van de Europese Unie, dit wordt gevolgd door een Voorzitter die gekozen wordt door een meerderheid van het Europese Parlement, een idee dat onlangs is geopperd in het kader van de Conventie van de Europese Unie. Er zijn weinig respondenten die voor een Voorzitter zijn die benoemd wordt door de Staats- en regeringshoofden van de Europese Unie.



Figuur 2.15

Momenteel heeft iedere lidstaat in de Europese Unie het vetorecht voor de meest belangrijke of gevoelige beslissingen. Een meerderheid (53%) van de respondenten vindt dat dit recht behouden moet worden om de essentiële nationale belangen te beschermen. Aan de andere kant vindt 33% dat dit recht opgegeven moet worden zodat de Europese Unie efficiënter kan functioneren.

Figuur 2.16 laat aan de ene kant zien hoe snel de respondent vindt dat het opbouwproces van Europa nu gaat en aan de andere kant hoe snel hij zou willen dat het in de toekomst zal gaan. Hier valt uit af te leiden dat over het algemeen de respondenten zouden willen dat het opbouwproces in de toekomst sneller gaat.



Figuur 2.16

Op de vraag of de respondent denkt dat de Europese Unie over 5 jaar een meer of minder belangrijke rol zal spelen in zijn dagelijkse leven antwoordt 46% dat hij denkt dat deze rol belangrijker zal worden. Slechts 6% denkt dat deze rol van de Europese Unie minder belangrijk zal worden en 41% denkt dat het hetzelfde zal blijven.

40% van de respondenten zou graag willen dat de Europese Unie een meer belangrijke rol zal spelen in zijn dagelijkse leven, 12% geeft aan dat ze willen dat het een minder belangrijke rol zal spelen en 41% wil graag dat de Europese Unie dezelfde rol zal spelen.

HOOFDSTUK 3

UITBREIDING VAN DE EUROPESE UNIE

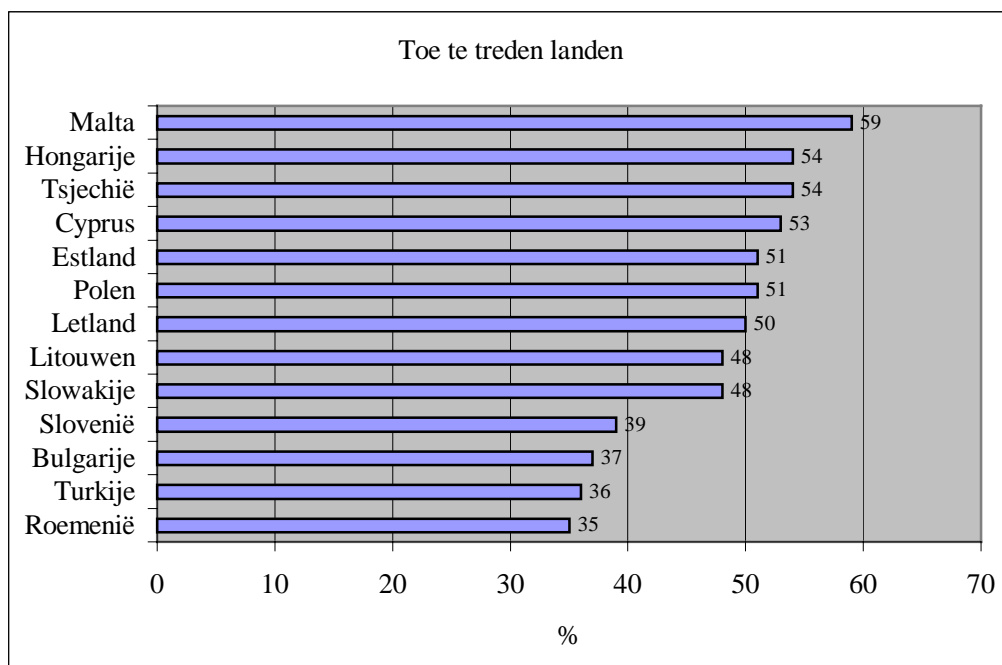
3.1 Uitbreiden met welke landen?

De meerderheid (63%) van de respondenten vindt dat de Europese Unie uitgebreid zou moeten worden met sommige landen die wensen toe te treden. Daarna vindt 17% dat de Europese Unie uitgebreid zou moeten worden met alle landen die wensen toe te treden, 14% vindt dat de Europese Unie helemaal niet uitgebreid hoeft te worden met nieuwe lidstaten.

Uit de volgende figuur komt naar voren dat voor Malta, Hongarije, Tsjechië, Cyprus, Estland en Polen een meerderheid van de respondenten voor toetreding is.

Minder dan 40% van de respondenten vindt dat Slovenië, Bulgarije, Turkije en Roemenië toe zouden moeten treden tot de Europese Unie. Slovenië is een land dat opvalt in dit rijtje omdat dit land vrijwel zeker zal toetreden tot de Europese Unie in 2004 in tegenstelling tot de andere drie landen die de onderhandelingen over de toetreding nog niet hebben afgerond.

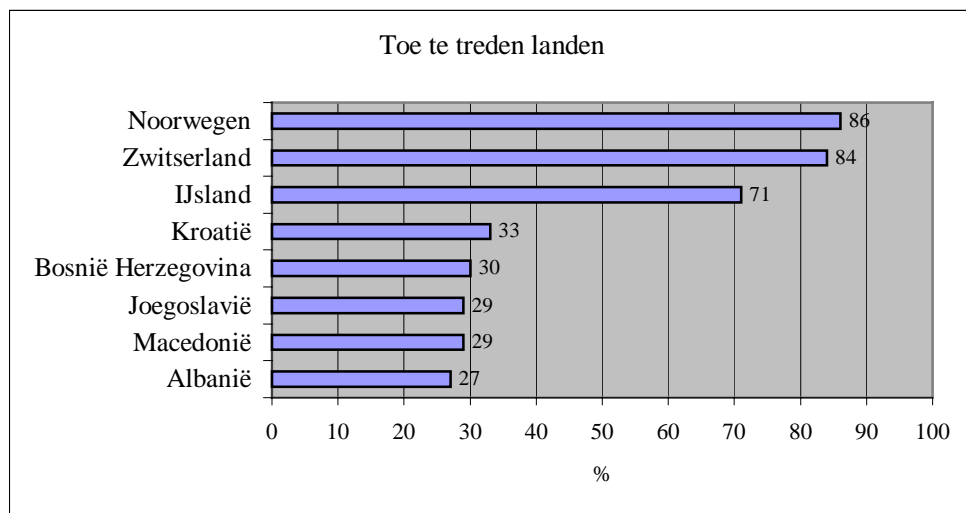
Wanneer er wel een referendum over de uitbreiding van de Europese Unie zou plaatsvinden zouden er maar 6 landen kunnen toe treden.



Figuur 3.1

Figuur 3.2 geeft aan welke andere landen toe zouden kunnen treden tot de Europese Unie volgens de Nederlandse respondenten. Hier komt naar voren dat een groot deel van de respondenten voor toetreding zou zijn van de West Europese landen Noorwegen Zwitserland

en IJsland terwijl een minderheid voor toetreding zou zijn van de Midden- en Oost Europese landen als Kroatië, Albanië of Macedonië.



Figuur 3.2

3.2 Gevolgen van de uitbreiding

Aan de respondenten zijn een aantal stellingen voorgelegd waarvan ze moesten aangeven of ze het er mee eens zijn of niet. De resultaten hiervan staan in figuur 3.3. Een grote meerderheid (78%) is het eens met de stelling dat het moeilijker zal worden om beslissingen op Europees niveau te nemen na de uitbreiding van de Europese Unie. Een meerderheid (63%) vindt daarom ook dat de Europese instellingen hervormd moeten worden voordat de nieuwe lidstaten zullen toe treden tot de Europese Unie. Slechts 17 procent van de respondenten is het eens met de stelling dat de uitbreiding Nederland weinig extra geld zal kosten, met andere woorden, de Nederlandse respondent denkt dat de uitbreiding wel extra kosten met zich mee zal brengen.

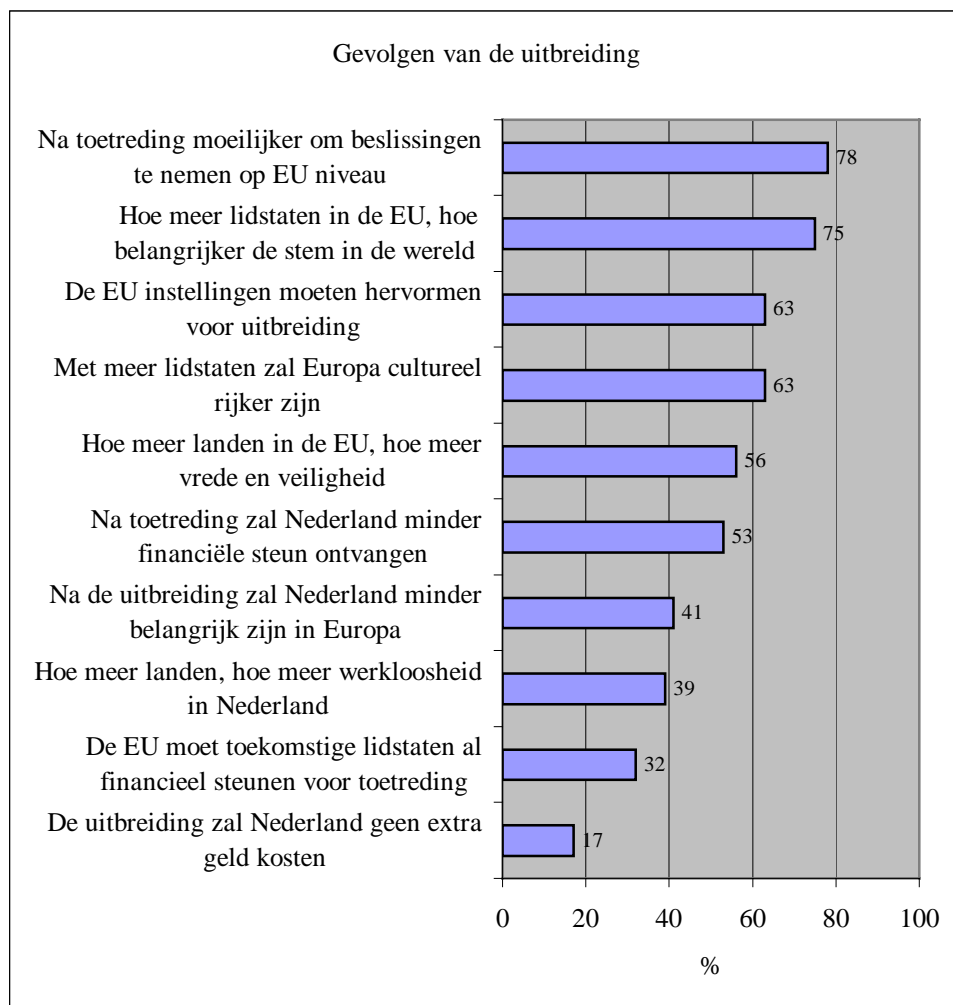
75% van de respondenten is het eens met de stelling dat wanneer de Europese Unie meer lidstaten heeft, het een belangrijkere stem in de wereld zal krijgen. Ook denkt een meerderheid (63%) dat Europa cultureel verrijkt zal worden wanneer het meer lidstaten heeft.

Wanneer de Nederlandse antwoorden vergeleken worden met het Europese gemiddelde maken de Nederlandse respondenten zich samen met de Duitse, Zweedse en Deense respondenten meer zorgen over de extra kosten die de uitbreiding met zich mee zal brengen dan andere Europeanen. Dit zou verklaard kunnen worden uit het feit dat deze landen een van de grootste financiële bijdragen leveren aan de Europese Unie.

Ook maken de Nederlandse respondenten zich meer dan andere Europeanen zorgen over de beslissingen die op Europees niveau genomen moeten worden met meer lidstaten. De

Nederlandse respondent is het meer eens met de stelling dat een Europa met meer lidstaten belangrijker zal worden in de wereld dan andere Europese respondenten.

Zowel de respondenten die vinden dat het een goede zaak is dat Nederland lid is van de Europese Unie als de respondenten die voor de uitbreiding zijn, zijn geneigd eerder positief tegen de gevolgen van de uitbreiding aan te kijken dan respondenten die tegen de uitbreiding zijn en respondenten die het geen goede zaak vinden dat Nederland lid is van de Europese Unie.



Figuur 3.3

Figuur 3.4 laat zien wie volgens de Nederlandse respondenten het meeste of minste baat zullen hebben bij de uitbreiding van de Europese Unie. Wanneer de percentages niet optellen tot

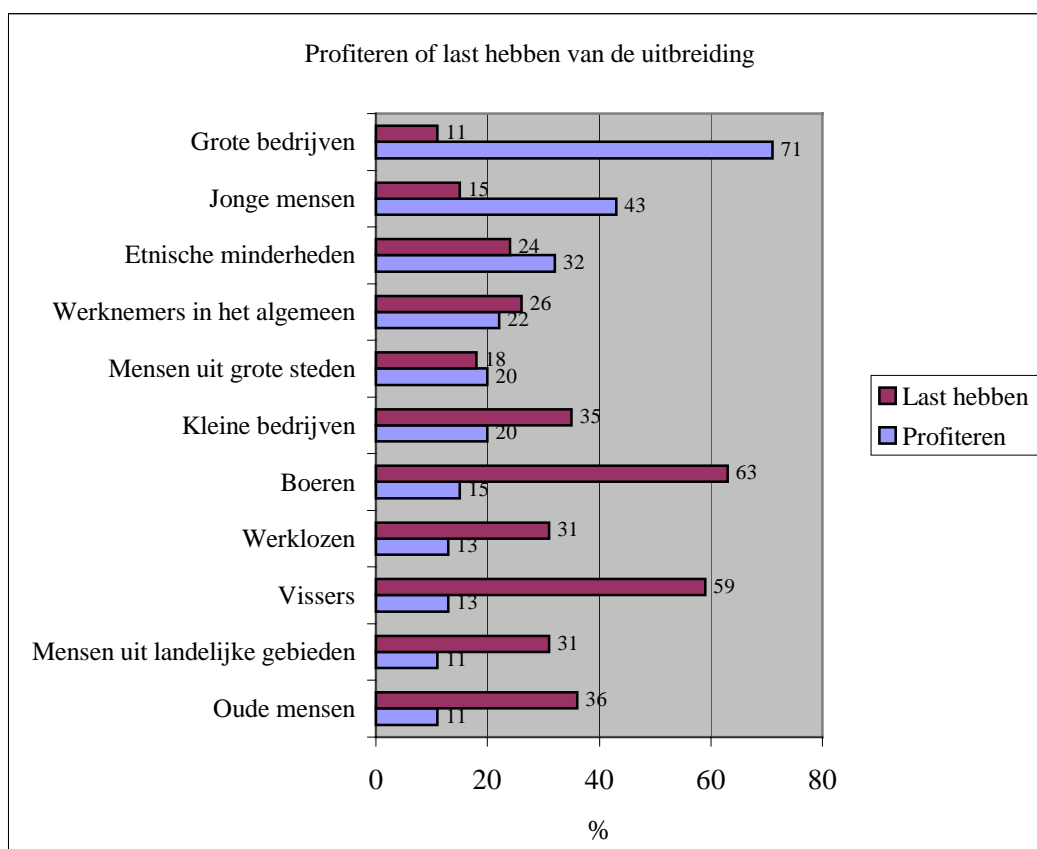
100% heeft als antwoord gegeven dat de betreffende groep noch baat zal hebben noch zal profiteren van de uitbreiding van de Europese Unie.

De meeste (71%) respondenten denken dat grote bedrijven het meeste gebaat zijn bij een uitgebreide Europese Unie. Managers en andere witte boorden denken vaker dan andere

beroepsgroepen dat grote bedrijven baat zullen hebben bij de uitbreiding van de Europese Unie.

Een meerderheid denkt dat boeren en vissers eerder last zullen hebben van de uitbreiding dan dat ze erbij gebaat zijn. Volgens de respondenten zullen jonge mensen eerder baat hebben bij de uitbreiding van de Europese Unie dan oude mensen.

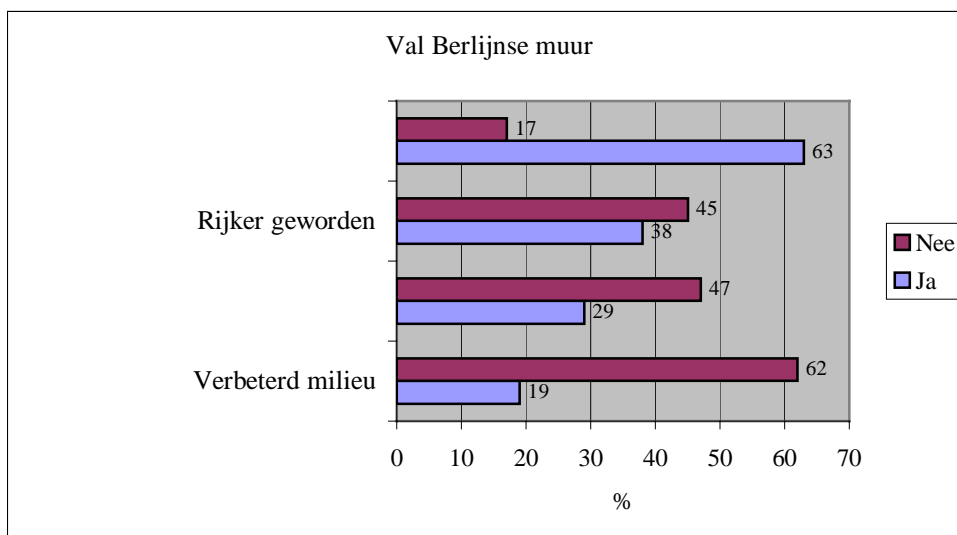
Over het algemeen denken de respondenten die voor de uitbreiding zijn eerder dat de genoemde groepen van de uitbreiding zullen profiteren, terwijl de respondenten die tegen de uitbreiding zijn eerder geneigd zijn te zeggen dat de genoemde groepen last zullen hebben van de uitbreiding.



Figuur 3.4

Een andere vraag die aan de respondenten is gesteld is of zij het eens zijn met de genoemde gevolgen in de Centraal- en Oost Europese landen sinds de val van de Berlijnse muur in 1989. De resultaten hiervan staan in de onderstaande figuur.

Een meerderheid (63%) van de respondenten denkt wel dat de val van de Berlijnse muur heeft geleid tot meer democratie in de landen van Centraal en Oost Europa. Er bestaat enigszins verschil van mening over de stelling of de Centraal- en Oost Europese landen er ook rijker van zijn geworden. Een meerderheid (62%) van de respondenten denkt niet dat de val van de muur heeft geleid tot een verbeterd milieu.



Figuur 3.5

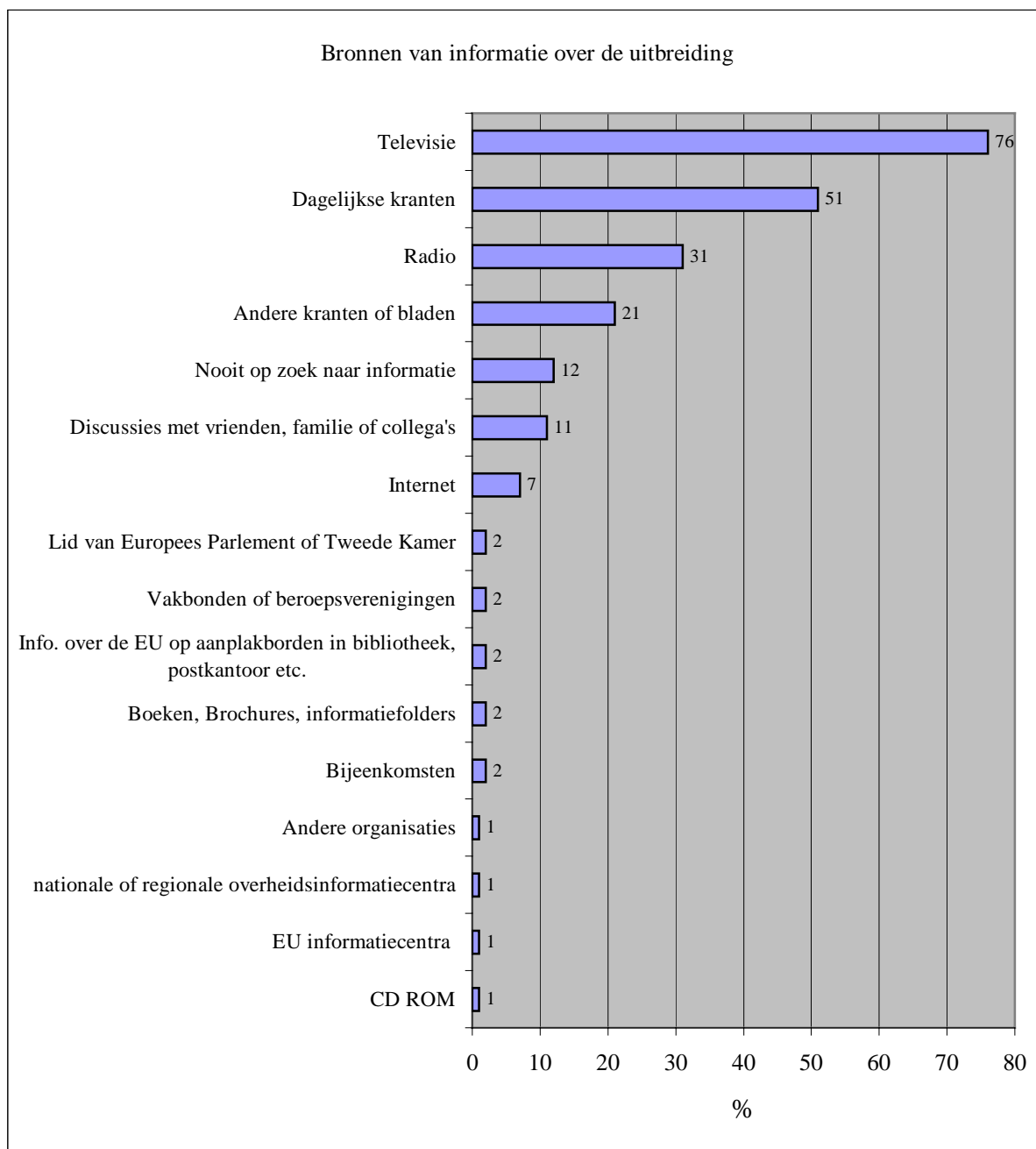
3.3 Kennis van en betrokkenheid bij de uitbreiding

Wanneer gevraagd wordt naar hoe goed de Nederlandse respondent zich geïnformeerd voelt over de uitbreiding van de Europese Unie blijkt dat een meerderheid (52%) niet erg goed op de hoogte is, 17% voelt dat hij helemaal niet op de hoogte is. 27% voelt zich goed op de hoogte over de uitbreiding.

Vergeleken met het Europese gemiddelde voelt de Nederlander zich beter op de hoogte dan andere Europeanen.

Aan de respondenten is gevraagd of ze recentelijk iets gelezen, gehoord of gezien hebben over de uitbreiding van de Europese Unie en zo ja, via welke bronnen. De resultaten hiervan staan in figuur 3.6.

De traditionele massamedia, televisie, krant, radio of andere bladen, blijken de meest gebruikte bron van informatie te zijn. Er wordt weinig gebruik gemaakt van informatiecentra van de Europese Unie, informatie op aanplakborden of een CD ROM. 12% van de Nederlandse respondenten geeft aan nooit op zoek te zijn naar informatie over de uitbreiding, dit is een stuk lager dan het Europese gemiddelde van 29%. Dit lijkt erop te wijzen dat Nederlanders wel meer geïnteresseerd zijn in de uitbreiding dan andere Europeanen.

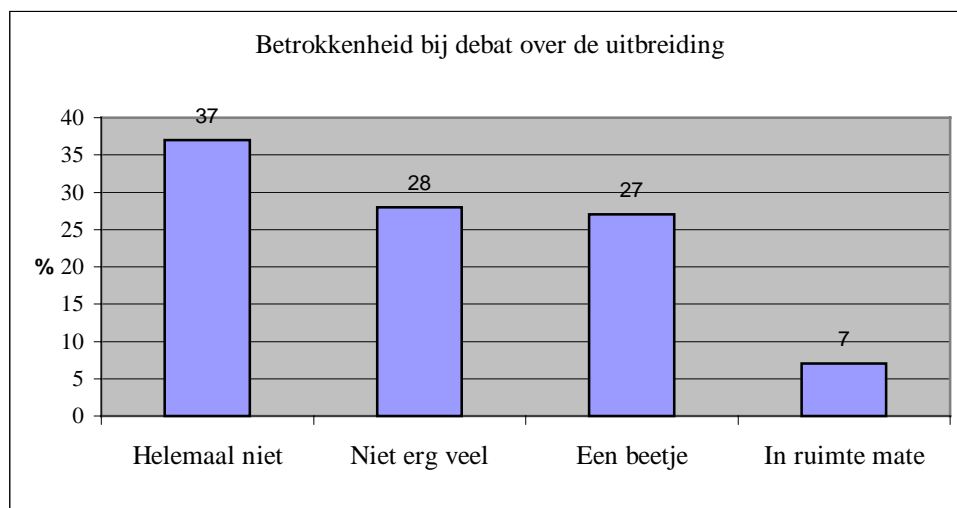


Figuur 3.6

De volgende figuur laat zien in welke mate de Nederlandse respondent zich betrokken voelt bij het politieke debat over de uitbreiding van de Europese Unie.

Hier blijkt dat men zich eerder niet betrokken voelt bij het debat over de uitbreiding dan wel. Vergeleken met de andere Europeanen voelt de Nederlandse respondent zich iets meer betrokken bij het debat over de uitbreiding dan andere Europeanen.

Respondenten die een positief beeld van de Europese Unie hebben voelen zich meer betrokken bij het debat over de uitbreiding dan respondenten die een negatief beeld van de Europese Unie hebben. De respondenten die zich niet goed geïnformeerd voelen over de uitbreiding van de Europese Unie voelen zich niet betrokken bij het debat over de uitbreiding.



Figuur 3.7

CONCLUSIE

Uit het eerste hoofdstuk, dat het persoonlijk leven van de Nederlander beschrijft, blijkt dat de Nederlanders over het algemeen tevreden zijn met het leven dat zij leiden. Ondanks de verminderde economische groei en slechtere vooruitzichten verwacht de Nederlander niet dat zijn eigen financiële situatie zal verslechteren en verwachten ze voor een groot deel nog steeds hetzelfde uit te geven. Een jaar na de aanslagen van 11 september staat terrorisme nog steeds op de eerste plaats van gebeurtenissen waar men bang voor is. De Nederlander is niet echt bang voor een kernoorlog of een conventionele oorlog in Europa.

Een groot deel van de Nederlanders voelt zich gehecht aan Nederland, er zijn maar weinig mensen die aangeven zich gehecht te voelen aan de Europese Unie. Dit vertaalt zich ook in het beeld dat de Nederlanders hebben van zichzelf, het grootste deel ziet zichzelf namelijk in de eerste plaats als Nederlander en eventueel daarna pas als Europeaan. Er zijn dan ook weinig mensen die zichzelf in eerste instantie als Europeaan zien in plaats van Nederlander.

Wanneer we de houding van de Nederlanders ten opzicht van de Europese Unie zouden moeten bepalen aan de hand van in hoofdstuk 2 genoemde indicatoren als bekendheid met de Europese instellingen, mening over lidmaatschap van Nederland van de Europese Unie, kennis over de Europese Unie of mening over de effectiviteit van de handelswijze van de Europese Unie, dan kan deze houding redelijk positief genoemd worden.

Een meerderheid van de Nederlanders vindt het een goede zaak dat Nederland lid is van de Europese Unie en vindt dat Nederland er voordeel van heeft gehad om lid te zijn. Het grootste deel van de respondenten geeft aan er echter zelf evenveel voordelen als nadelen van te ondervinden, dit zou er op kunnen wijzen dat de Nederlander in zijn dagelijkse leven niet zo heel veel merkt van het lidmaatschap van Nederland.

Een groot aantal Nederlanders is bekend met Europese instellingen zoals het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Europese Centrale Bank. Ook heeft een meerderheid vertrouwen in deze instellingen.

Veel acties die de Europese Unie onderneemt worden door de Nederlander als effectief beoordeeld. Met name het bewaren van de vrede en veiligheid in Europa, de succesvolle invoering van de Euro en het garanderen van de voedselkwaliteit wordt door een grote meerderheid als effectief beoordeeld. Over de strijd tegen de werkloosheid en het hervormen van de Europese Unie en haar instellingen verschillen de meningen, een minderheid beoordeelt actie op dit gebied als effectief.

Het gevoel van kennis over de Europese Unie dat de Nederlander heeft is redelijk, de meeste mensen hebben wel het gevoel iets te weten over de Europese Unie. Als bron van informatie over de Europese Unie wordt het meest gebruik gemaakt van de traditionele massamedia. Met name de televisie is een belangrijk medium voor de Nederlanders om informatie over de Europese unie te verkrijgen. Er bestaat kennelijk ook wel een behoefte aan informatie omdat maar een zeer klein deel van de Nederlanders aangeeft geen informatie over de Europese Unie te willen hebben. Om de Nederlanders te informeren over de Europese Unie lijkt het dan ook

het beste om gebruik te maken van televisie, kranten, tijdschriften of de radio in plaats van posters, CD ROM of brochures. Verder valt op te merken dat naarmate de Nederlander zich beter geïnformeerd voelt over de Europese Unie, hij een positievere houding heeft ten opzichte van de Europese Unie. De geïnformeerde Nederlander zal bijvoorbeeld eerder het lidmaatschap van Nederland van de Europese Unie als positief beoordelen of zelf meer voordelen ondervinden van de Europese Unie dan de Nederlander die zich niet goed geïnformeerd voelt. Informatie lijkt daarom een belangrijke factor te zijn in de wijze waarop de Nederlander de Europese Unie beoordeelt.

Er zijn evenveel Nederlanders bij wie de Europese Unie een tamelijk positief beeld oproept als dat er Nederlanders zijn bij wie de Europese Unie een neutraal beeld oproept. Er zijn maar weinig Nederlanders die een negatief beeld van de Europese Unie hebben.

De tevredenheid over het functioneren van de democratie in Europa is wat lager dan de tevredenheid over het functioneren van de democratie in Nederland.

De Nederlander vindt dat de beslissingsbevoegdheid op terreinen zoals onderwijs, humanitaire hulp, cultureel beleid, politie en de aanpak van de werkloosheid moet liggen bij de Nederlandse regering. Aan de andere kant vinden ze dat de beslissingsbevoegdheid over de buitenlandse politiek, de munteenheid, de bescherming van het milieu en de strijd tegen internationaal terrorisme gezamenlijk binnen de Europese Unie moet liggen.

Het bewaren van de vrede en veiligheid in Europa, de strijd tegen de georganiseerde misdaad, terrorisme en armoede en het bestrijden van werkloosheid zijn onderwerpen die volgens de Nederlander binnen de Europese Unie prioriteit zouden moeten krijgen. De minste prioriteit hoeft volgens de Nederlander te liggen bij het toelaten van nieuwe lidstaten tot de Europese Unie. Dit is opvallend omdat dit juist al lange tijd een onderwerp is waar binnen de Europese Unie veel prioriteit aan wordt gegeven.

Ongeveer de helft van de Nederlanders vindt het een goede zaak dat de Euro is ingevoerd en voelt zich er prettig bij om de Euro te gebruiken. Bijna alle respondenten denken dat de prijzen op alle terreinen zijn gestegen als gevolg van de invoering van de Euro. Ondanks de redelijk positieve houding ten opzichte van de Euro voelen maar weinig mensen zich gehecht aan deze eenheidsmunt, een meerderheid is echter wel nog steeds gehecht aan de gulden.

De Europese Conventie buigt zich momenteel over de vraag hoe Europa er in de toekomst uit moet zien en over de hervorming van de Europese instellingen. Onlangs is er voorgesteld om de Voorzitter van de Europese Commissie te laten kiezen door een meerderheid in het Europees Parlement, rond eenderde van de Nederlanders zou dit een goed idee vinden. Het idee om de Voorzitter van de Europese Commissie direct door de burgers te laten kiezen vindt meer steun bij de Nederlanders.

Het huidige vetorecht dat iedere lidstaat in de Europese Unie momenteel heeft voor belangrijke beslissingen staat met het oog op de toekomstige uitbreiding momenteel ter discussie. Van een meerderheid van de Nederlanders mag dit recht echter wel blijven bestaan om de nationale belangen te beschermen.

Wanneer het eerdere voorstel van een referendum over de uitbreiding van de Europese Unie wel doorgang zou hebben gevonden, dan zouden 6 kandidaat landen volgens de Nederlander toe kunnen treden tot de Europese Unie. Een meerderheid vindt dat de Europese Unie uitgebreid zou moeten worden met Malta, Hongarije, Tsjechië, Cyprus, Estland en Polen. De Nederlander denkt dat het na de toetreding van de kandidaat landen moeilijker zal worden om beslissingen te nemen op Europees niveau. Een meerderheid van de Nederlanders vindt ook dat de Europese instellingen hervormd moeten worden voor de toetreding, dit is opvallend omdat eerder in het onderzoek het hervormen van de instellingen geen onderwerp was waar alle respondenten evenveel prioriteit aan wilden geven. Een groot deel van de Nederlanders denkt dat de uitbreiding extra kosten voor Nederland met zich mee zal brengen. Rond de helft van de respondenten voelt zich niet goed geïnformeerd over de uitbreiding van de Europese Unie. Ook hier zijn het weer de traditionele massamedia zoals de televisie, radio en krant die door de Nederlander wordt gebruikt om informatie over de uitbreiding te verkrijgen.

Meer dan de helft van de Nederlanders voelt zich helemaal niet of niet erg betrokken bij het debat over de uitbreiding van de Europese Unie. Hier komt naar voren dat men zich meer betrokken voelt bij het debat over de uitbreiding naarmate men zich beter geïnformeerd voelt hierover. Om de betrokkenheid van de Nederlanders bij de uitbreiding te verhogen is het geven van informatie, en dan het liefste via de massamedia, cruciaal.

STANDARD EUROBAROMETER 58.1 TECHNICAL SPECIFICATIONS

Between 1 October 2002 and 5 November 2002, the European Opinion Research Group, a consortium of Market and Public Opinion Research agencies, made out of INRA in Belgium – I.C.O. and GfK Worldwide, carried out wave 58.1 of the standard Eurobarometer, on request of the EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls.

The Standard EUROBAROMETER 58.1 covers the population of the respective nationalities of the European Union Member States, aged 15 years and over, resident in each of the Member States. The basic sample design applied in all Member States is a multi-stage, random (probability) one. In each EU country, a number of sampling points was drawn with probability proportional to population size (for a total coverage of the country) and to population density.

For doing so, the points were drawn systematically from each of the "administrative regional units", after stratification by individual unit and type of area. They thus represent the whole territory of the Member States according to the EUROSTAT NUTS 2 (or equivalent) and according to the distribution of the resident population of the respective EU-nationalities in terms of metropolitan, urban and rural areas. In each of the selected sampling points, a starting address was drawn, at random. Further addresses were selected as every Nth address by standard random route procedures, from the initial address. In each household, the respondent was drawn, at random. All interviews were face-to-face in people's home and in the appropriate national language.

COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES	POPULATION 15+ (x 000)
Belgium	INRA BELGIUM	1,037	4/10 – 31/10	8,326
Denmark	GfK DENMARK	1,000	3/10 – 5/11	4,338
Germany (East)	INRA DEUTSCHLAND	1,016	1/10 – 20/10	13,028
Germany (West)	INRA DEUTSCHLAND	1,018	1/10 – 19/10	55,782
Greece	MARKET ANALYSIS	1,003	4/10 – 1/11	8,793
Spain	INRA ESPAÑA	1,000	1/10 – 4/11	33,024
France	CSA-TMO	1,004	1/10 – 5/11	46,945
Ireland	LANSDOWNE Market Research	1,016	1/10 – 29/10	2,980
Italy	INRA Demoskopoea	1,043	1/10 – 31/10	49,017
Luxembourg	ILRes	600	1/10 – 31/10	364
The Netherlands	INTOMART	1,000	1/10 – 28/10	12,705
Austria	SPECTRA	1,010	1/10 – 23/10	6,668
Portugal	METRIS	1,000	3/10 – 24/10	8,217
Finland	MDC MARKETING RESEARCH	1,013	3/10 – 5/11	4,165
Sweden	GfK SVERIGE	1,000	1/10 – 5/11	7,183
Great Britain	MARTIN HAMBLIN LTD	1,014	1/10 – 3/11	46,077
Northern Ireland	ULSTER MARKETING SURVEYS	300	3/10 – 5/11	1,273
TOTAL NUMBER OF INTERVIEWS		16,074		

For each country a comparison between the sample and the universe was carried out. The Universe description was derived from Eurostat population data or from national statistics. For all EU member-countries a national weighting procedure, using marginal and intercellular weighting, was carried out based on this Universe description. As such in all countries, minimum gender, age, region NUTS 2 were introduced in the iteration procedure. For international weighting (i.e. EU averages), INRA (EUROPE) applies the official population figures as provided by EUROSTAT in the Regional Statistics Yearbook (data for 1997). The total population figures for input in this post-weighting procedure are listed above.

The results of the Eurobarometer studies are reported in the form of tables, datafiles and analyses. Per question a table of results is given with the full question text in English, French and German. The results are expressed as a percentage of the total. The results of the Eurobarometer surveys are analysed and made available through the Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls of the European Commission, rue de la Loi 200, B-1049 Brussels. The results are published on the Internet server of the European Commission: <http://europa.eu.int/comm/dg10/epo>. All Eurobarometer datafiles are stored at the Zentral Archiv (Universität Köln, Bachemer Strasse, 40, D-50869 Köln-Lindenthal), available through the CESSDA Database <http://www.nsd.uib.no/cessda/europe.html>. They are at the disposal of all institutes members of the European Consortium for Political Research (Essex), of the Inter-University Consortium for Political and Social Research (Michigan) and of all those interested in social science research.

Readers are reminded that survey results are estimations, the accuracy of which, everything being equal, rests upon the sample size and upon the observed percentage. With samples of about 1,000 interviews, the real percentages vary within the following confidence limits:

Observed percentages	10% or 90%	20% or 80%	30% or 70%	40% or 60%	50%
Confidence limits	± 1.9%	± 2.5%	± 2.7%	± 3.0%	± 3.1%

**STANDARD EUROBAROMETER 58.0
CO-OPERATING AGENCIES AND RESEARCH EXECUTIVES**

**The European Opinion Research Group EEIG
P.a. INRA (EUROPE) - European Coordination Office SA/NV
Christine KOTARAKOS
159, avenue de la Couronne
B -1050 BRUSSELS – BELGIUM**

Tel. ++/32 2 642 47 11 – Fax: ++/32 2 648 34 08

e-mail: christine.kotarakos@eorg.be

BELGIQUE	INRA BELGIUM 159, avenue de la Couronne B-1050 BRUXELLES	Ms Verena MELAN verena.melan@inra.com	tel. fax	++/32 2 642 47 11 ++/32 2 648 34 08
DANMARK	GfK DANMARK Sylows Allé, 1 DK-2000 FREDERIKSBERG	Mr Erik CHRISTIANSEN erik.christiansen@gfk.dk	tel. fax	++/45 38 32 20 00 ++/45 38 32 20 01
DEUTSCHLAND	INRA DEUTSCHLAND Papenkamp, 2-6 D-23879 MÖLLN	Mr Christian HOLST christian.holst@inra.de	tel. fax	++/49 4542 801 0 ++/49 4542 801 201
ELLAS	Market Analysis 190 Hymettus Street GR-11635 ATHENA	Mr. Spyros Camileris markanalysis@marketanalysis.gr	tel. fax	++/30 1 75 64 688 ++/30/1/70 19 355
ESPAÑA	INRA ESPAÑA C/Alberto Aguilera, 7-5º E-28015 MADRID	Ms Victoria MIQUEL victoria.miquel@inra.es	tel. fax	++/34 91 594 47 93 ++/34 91 594 52 23
FRANCE	CSA-TMO 30, rue Saint Augustin F-75002 PARIS	Mr. Bruno JEANBART bruno.jeanbart@csa-tmo.fr	tel. fax	++/33 1 44 94 59 10 ++/33 1 44 94 40 01
IRELAND	LANSDOWNE Market Research 49, St. Stephen's Green IRL-DUBLIN 2	Mr Roger JUPP roger@lmr.ie	tel. fax	++/353 1 661 34 83 ++/353 1 661 34 79
ITALIA	INRA Demoskopoea Via Salaria, 290 I-00199 ROMA	Mrs Maria-Adelaïde SANTILLI Santilli@demoskopoea.it	tel. fax	++/39 06 85 37 521 ++/39 06 85 35 01 75
LUXEMBOURG	ILReS 46, rue du Cimetière L-1338 LUXEMBOURG	Mr Charles MARGUE charles.margue@ilres.com	tel. fax	++/352 49 92 91 ++/352 49 92 95 555
NEDERLAND	Intomart Noordse Bosje 13-15 NL - 1201 DA HILVERSUM	Mr. Remko VAN DEN DOOL Remko.van.den.dool@intomart.nl	tel. fax	++/31/35/625 84 11 ++/31/35/625 84 33
AUSTRIA	SPECTRA Brucknerstrasse, 3-5/4 A-4020 LINZ	Ms Jitka NEUMANN neji@spectra.at	tel. fax	++/43/732/6901 ++/43/732/6901-4
PORTUGAL	MetrisGfK Rua Marquês da Fronteira, 8 – 1º Andar 1070 - 296 LISBOA	Ms Mafalda BRASIL mafaldabrasil@metris.gfk.pt	tel. fax	++/351 210 000 200 ++/351 210 000 290
FINLAND	MDC MARKETING RESEARCH Ltd Itätuulenkuja 10 A FIN-02100 ESPOO	Mrs Anu SIMULA anu.simula@gallup.fi	tel. fax	++/358 9 613 500 ++/358 9 613 50 423
SWEDEN	GfK SVERIGE S:t Lars väg 46 S-221 00 LUND	Mr Rikard EKDAHL rikard.ekdahl@gfksverige.se	tel. fax	++/46 46 18 16 00 ++/46 46 18 16 11
GREAT BRITAIN	MARTIN HAMBLIN LTD Mulberry House, Smith Square 36 UK-London	Mr. Ross Williams ross.williams@martinhamblin.co.uk Swip	tel. fax	++/44 207 222 81 81 ++/44 207 396 90 46 3HL

Vragenlijst EB 58.1, project 78.979, 24 september 2002

1 Wat is uw nationaliteit? Noemt u maar het land, of de landen, waarvan u de nationaliteit bezit. (MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

- 1 België
- 2 Denemarken
- 3 Duitsland
- 4 Griekenland
- 5 Spanje
- 6 Frankrijk
- 7 Ierland
- 8 Italië
- 9 Luxemburg
- 10 Nederland
- 11 Portugal
- 12 Engeland (Groot-Brittannië, Noord-Ierland)
- 13 Oostenrijk
- 14 Zweden
- 15 Finland
- 16 geen van deze / uitsluitend nationaliteit van ander(e) land(en) → NAAR EINDE
- 17 weet niet → NAAR EINDE

2. Als u onder vrienden bent, wordt er dan vaak, af en toe, of nooit over politieke zaken gesproken?

- 1 vaak
- 2 af en toe
- 3 nooit
- 4 weet niet

3. Slaagt u er wel eens in om vrienden, familie en collega's te overtuigen van iets waaraan u veel belang hecht? Gebeurt dit (ENQ.: LEES OP)

- 1 meestal
- 2 af en toe
- 3 zelden
- 4 nooit
- 5 weet niet

4. Bent u over het geheel genomen zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet zo tevreden of helemaal niet tevreden met het leven dat u leidt? Zou u zeggen dat u: (ENQ.: LEES OP)

- 1 zeer tevreden bent
- 2 tamelijk tevreden bent
- 3 niet zo tevreden bent
- 4 helemaal niet tevreden bent
- 5 weet niet

5. Hoe zijn uw verwachtingen voor het komende jaar: zal 2003 beter, slechter of hetzelfde zijn als het gaat om ...
(ENQ.: LEES OP)

- 1. uw leven in het algemeen?**
- 2. de economische situatie in Nederland?**
- 3. de financiële situatie in uw eigen huishouden?**
- 4. de werkgelegenheid in Nederland?**
- 5. de situatie wat uw eigen werk betreft?**

- 1 beter**
- 2 slechter**
- 3 hetzelfde**
- 4 weet niet**

6 En kunt u mij zeggen of u de komende zes maanden verwacht meer, minder of hetzelfde bedrag te besteden aan:

Lees op

- 1. zaken voor huis en tuin**
- 2. kleding**
- 3. eten en drinken**
- 4. gezondheidsartikelen**
- 5. vervoer**
- 6. vrije tijdsartikelen**

- meer**
- minder**
- het zelfde**
- weet niet**

7a Kent u dit symbool

Toon vlag van de Europese Unie

- ja**
- nee**
- weet niet**

als bekend (v7a=1, vraag 7a=ja):

7b Kunt u mij zeggen waar dit voor staat? (niet oplezen)

- Ja, Europa, de Europese Unie, de Europese Gemeenschap, de Gemeenschappelijke markt**
- Ja, overig**
- Nee**
- Weet niet**

Opnieuw vertaalde vraag (niet in ons archief):

8 Dit symbool is de Europese vlag. Ik heb hier een lijst met uitspraken waar ik uw mening over zou willen weten. Kunt u voor elk item zeggen of u het hier eerder mee eens of eerder mee oneens bent?

- 1. deze vlag is een goed symbool voor Europa**
 - 2. deze vlag staat voor iets goeds**
 - 3. ik vereenzelvig mij met deze vlag**
 - 4. deze vlag zou op alle publieke gebouwen in Nederland te zien moeten zijn naast de nationale vlag**
- mee eens**
 - mee oneens**
 - weet niet**

**9 Gebruikmakend van de schaal op deze kaart, welk cijfer geeft dan het beste weer hoeveel u weet over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen?
(ENQ.: TOON KAART 9 MET ANTWOORDSCHAAL)**

1 weet er helemaal niets van

2

3

4

5

6

7

8

9

10 weet er alles van

11 weet niet

**10. Welke van de volgende bronnen gebruikt u als u informatie zoekt over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen? En waar nog meer?
(ENQ.: TOON KAART 10. LEES VOOR. MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)**

1 op vergaderingen, bijeenkomsten

2 gesprekken met familie, vrienden, collega's

3 in dagbladen

4 in weekbladen, tijdschriften

5 televisie

6 radio

7 het Internet

8 in boeken, brochures, informatiefolders

9 CD-rom

10 informatie van de Europese Unie op aankondigingsborden in bibliotheken, stadhuizen, stations, postkantoren

11 voorlichtingsbureaus van de Europese Unie, Euro-info-centra, Euro-info-punten, Euro-bibliotheken, etc.

- 12 informatiekantoren van nationale of regionale overheden
- 13 vakbonden of beroepsorganisaties
- 14 andere organisaties (consumentenorganisaties etc.)
- 15 contact opnemen met een lid van het Europese Parlement of van de Tweede-Kamer
- 16 andere bronnen (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)
- 17 zoek nooit dit soort informatie, niet geïnteresseerd (INDIEN SPONTAAN GENOEMD; NAAR VRAAG 12)
- 18 weet niet/geen opgave

SELECTIE: DEZE VRAAG NIET STELLEN INDIEN CODE 17 BIJ VRAAG 10 (zoek nooit dit soort informatie, niet geïnteresseerd)

11. Hoe zou u, in het algemeen, bij voorkeur informatie over de Europese Unie willen krijgen?

(ENQ.: TOON KAART 11. LEES OP. MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

- 1 een kleine folder die een kort overzicht geeft
- 2 een meer gedetailleerde brochure
- 3 een boek dat een complete beschrijving geeft
- 4 een videoband
- 5 via het Internet
- 6 een CD-rom
- 7 een computerterminal die u in staat stelt databanken te raadplegen
- 8 via de televisie
- 9 via de radio
- 10 via dagbladen
- 11 via andere weekbladen, tijdschriften
- 12 via posters
- 13 ik wil geen informatie over de Europese Unie krijgen (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)
- 14 op geen van deze manieren (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)
- 15 weet niet

SELECTIE: ALLEN

12. In het algemeen gesproken: vindt u het een goede of een slechte zaak of noch het één noch het ander dat Nederland lid is van de Europese Unie?

- 1 goede zaak
- 2 slechte zaak
- 3 noch goed, noch slecht
- 4 weet niet

13. Heeft Nederland, alles welbeschouwd, naar uw idee wel of geen voordeel bij zijn lidmaatschap van de Europese Unie?

- 1 wel voordeel
- 2 geen voordeel
- 3 weet niet

14. Welk beeld roept de Europese Unie in het algemeen bij u op: een zeer positief beeld, een tamelijk positief beeld, een neutraal beeld, een tamelijk negatief beeld, of een zeer negatief beeld?

- 1 zeer positief**
- 2 tamelijk positief**
- 3 neutraal**
- 4 tamelijk negatief**
- 5 zeer negatief**
- 6 weet niet**

15. Denkt u dat u persoonlijk meer voordelen of meer nadelen ondervindt, doordat Nederland lid is van de Europese Unie?
(ENQ.: LEES OP. TOON KAART 15. SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

- 1 veel meer voordelen**
- 2 meer voordelen**
- 3 evenveel voordelen als nadelen**
- 4 meer nadelen**
- 5 veel meer nadelen**
- 6 weet niet**

16 In de afgelopen maanden hebben verschillende staten van de Europese Unie te maken gehad met grote wateroverlast. Denkt u dat hun lidmaatschap van de Europese Unie een voordeel is, een nadeel is of dat het geen verschil uitmaakt om van deze rampen te herstellen?

- Een voordeel**
- Een nadeel**
- Noch een voordeel, noch een nadeel**
- Weet niet**

17a. Hoe snel gaat momenteel volgens u het opbouwproces van Europa?
(ENQ.: TOON KAART 17)

Op deze kaart ziet u 7 mannetjes. Nummer 1 staat stil, nummer 7 loopt zo hard mogelijk.

Wilt u het cijfer noemen van het mannetje dat het beste uw mening weergeeft over de snelheid van het opbouwproces van Europa?

- 1 staat stil**
- 2**
- 3**
- 4**
- 5**
- 6**
- 7 loopt zo hard mogelijk**
- 8 weet niet**

17b. En welk mannetje geeft het beste de snelheid weer die u zou wensen?
(ENQ.: TOON OPNIEUW KAART 17)

- 1 staat stil**
- 2**
- 3**
- 4**
- 5**
- 6**
- 7 loopt zo hard mogelijk**
- 8 weet niet**

18a. Zal de Europese Unie, over vijf jaar, volgens u een belangrijkere, een minder belangrijke of dezelfde rol spelen in uw dagelijks leven?

- 1 belangrijker**
- 2 minder belangrijk**
- 3 dezelfde**
- 4 weet niet**

18b. En zou u graag willen dat de Europese Unie, over vijf jaar, een belangrijkere, een minder belangrijke of dezelfde rol zal spelen in uw dagelijks leven?

- 1 belangrijker**
- 2 minder belangrijk**
- 3 dezelfde**
- 4 weet niet**

19. Heeft u wel eens iets gehoord over:
(ENQ.: LEES OP)

- 1 het Europees Parlement**
- 2 de Europese Commissie**
- 3 de Raad van Ministers van de Europese Unie**
- 4 het Europese Hof van Justitie**
- 5 de Europese Ombudsman**
- 6 de Europese Centrale Bank**
- 7 de Europese Rekenkamer**
- 8 het Comité van de Regio's van de Europese Unie**
- 9 het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie**
- 10 De Conventie over de toekomst van de Europese Unie**

- 1 ja**
- 2 nee**
- 3 weet niet**

20. En kunt u voor elk van de volgende Europese instellingen aangeven of u denkt dat deze wel of niet een belangrijke rol speelt bij de gang van zaken in de Europese Unie?
(ENQ.: LEES OP)

- 1 het Europees Parlement**
- 2 de Europese Commissie**
- 3 de Raad van Ministers van de Europese Unie**
- 4 het Europese Hof van Justitie**
- 5 de Europese Ombudsman**
- 6 de Europese Centrale Bank**
- 7 de Europese Rekenkamer**
- 8 het Comité van de Regio's van de Europese Unie**
- 9 het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie**
- 10 De Conventie over de toekomst van de Europese Unie**

- 1 wel belangrijk**
- 2 niet belangrijk**
- 3 weet niet**

21. En kunt u mij voor elk van deze instellingen zeggen of u er eerder wel vertrouwen of eerder geen vertrouwen in heeft?
(ENQ.: LEES OP)

- 1 het Europees Parlement**
- 2 de Europese Commissie**
- 3 de Raad van Ministers van de Europese Unie**
- 4 het Europese Hof van Justitie**
- 5 de Europese Ombudsman**
- 6 de Europese Centrale Bank**
- 7 de Europese Rekenkamer**
- 8 het Comité van de Regio's van de Europese Unie**
- 9 het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie**
- 10 De Conventie over de toekomst van de Europese Unie**

- 1 eerder wel vertrouwen**
- 2 eerder geen vertrouwen**
- 3 weet niet**

22a. De wijze waarop de democratie in Nederland functioneert, bent u daarover al met al zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet zo tevreden of helemaal niet tevreden?
(ENQ.: TOON KAART 22)

- 1 zeer tevreden**
- 2 tamelijk tevreden**
- 3 niet zo tevreden**

4 helemaal niet tevreden
5 weet niet

22b. En de wijze waarop de democratie in de Europese Unie functioneert, bent u daarover al met al zeer tevreden, tamelijk tevreden, niet zo tevreden of helemaal niet tevreden?

(ENQ.: TOON KAART 22)

1 zeer tevreden
2 tamelijk tevreden
3 niet zo tevreden
4 helemaal niet tevreden
5 weet niet

vraag 23 en 24 alleen voor Denemarken

SELECTIE: ALLEN

25a. Kunt u mij voor elk van de volgende gebieden zeggen of u vindt dat beslissingen genomen moeten worden door de Nederlandse regering, of binnen de Europese Unie?
(ENQ.: LEES OP. ROTEREN)

1 defensie
2 milieubescherming
3 de munt
4 humanitaire hulp
5 gezondheid en sociale zekerheid
6 elementaire richtlijnen op het gebied van radio, televisie en pers
7 aanpak van armoede / sociale uitsluiting
8 aanpak van de werkloosheid
9 landbouw- en visserijbeleid
10 hulp aan regio's die economische problemen hebben
11 onderwijs
12 wetenschappelijk en technologisch onderzoek
13 informatie over de Europese Unie, haar beleid en instellingen
14 de buitenlandse politiek met betrekking tot landen buiten de Europese Unie
15 cultureel beleid

1 Nederlandse regering
2 binnen de Europese Unie
3 weet niet

25b. En voor het volgende gebied?
(ENQ.: LEES OP. ROTEREN)

1 immigratiebeleid
2 regels ten aanzien van politiek asiel
3 de strijd tegen de georganiseerde misdaad
4 politie

- 5 justitie
- 6 toelating van vluchtelingen
- 7 voorkomen van jeugdcriminaliteit
- 8 voorkomen van stedelijke criminaliteit
- 9 de strijd tegen drugs
- 10 de strijd tegen mensenhandel en uitbuiting van mensen
- 11 de strijd tegen internationaal terrorisme
- 12 het probleem van de vergrijzing aanpakken

- 1 Nederlandse regering
- 2 binnen de Europese Unie
- 3 weet niet

26. Hoe denkt u over elk van de volgende stellingen? Wilt u mij voor elke stelling zeggen of u er voor of tegen bent.

(ENQ.: LEES OP. ROTEREN)

- 1 Een Europese Monetaire Unie met één munteenheid: de Euro
- 2 Een gemeenschappelijke buitenlandse politiek van de Europese lidstaten tegenover andere landen
- 3 Een gemeenschappelijke defensie- en veiligheidspolitiek van de Europese lidstaten
- 4 De uitbreiding van de Europese Unie met nieuwe landen
- 5 Een Europese Unie die verantwoordelijk is voor zaken die niet effectief kunnen worden behandeld door nationale, regionale en lokale overheden.
- 6 Het aftreden van de Voorzitter van de Europese Commissie en de Europese Commissarissen als ze niet beschikken over een meerderheid in het Europese Parlement
- 7 Kinderen op school les geven over de werking van de Europese instellingen

- 1 voor
- 2 tegen
- 3 weet niet

27. Ik ga nu een aantal acties oplezen die de Europese Unie zou kunnen ondernemen. Wilt u steeds aangeven of het volgens u wel prioriteit moet krijgen, of niet.

(ENQ.: LEES OP)

- 1 Nieuwe lidstaten toelaten.
- 2 Dichter bij de Europese burgers staan, bijvoorbeeld door ze meer te informeren over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen.
- 3 Met succes de gemeenschappelijke Europese munt, de Euro, invoeren.
- 4 Bestrijden van armoede en sociale uitsluiting.
- 5 Milieubescherming.
- 6 De kwaliteit van voedselproducten waarborgen.
- 7 Consumenten beschermen en de kwaliteit van andere producten waarborgen.
- 8 Bestrijden van de werkloosheid.
- 9 Reorganiseren van de instellingen van de Europese Unie en de wijze waarop zij functioneren.
- 10 Bestrijden van de georganiseerde misdaad en de drugshandel

11 Opkomen voor de politieke en diplomatieke betekenis van de Europese Unie in de wereld.

12 Handhaven van de vrede en de veiligheid in Europa

13 Waarborgen van de rechten van het individu en van het respect voor de democratische grondbeginselen in Europa.

14 De strijd tegen terrorisme

15 Bestrijden van illegale immigratie

1 wel prioriteit

2 geen prioriteit

3 weet niet

**28. Wilt u voor de volgende onderwerpen aangeven of de handelswijze van de Europese Unie zeer effectief, redelijk effectief, niet erg effectief of geheel niet effectief is?
(ENQ.: LEES VOOR, TOON KAART)**

1. Nieuwe lidstaten toelaten.

2. Dichter bij de Europese burgers staan, bijvoorbeeld door ze meer te informeren over de Europese Unie, haar beleid en haar instellingen.

3. Met succes de gemeenschappelijke Europese munt, de Euro, invoeren.

4. Bestrijden van de armoede en sociale uitsluiting.

5. Milieubescherming.

6. De kwaliteit van voedselproducten waarborgen.

7. Consumenten beschermen en de kwaliteit van andere producten waarborgen.

8. Bestrijden van de werkloosheid.

9. Reorganiseren van de instellingen van de Europese Unie en de wijze waarop zij functioneren.

10. Bestrijden van de georganiseerde misdaad en de drugshandel.

11. Opkomen voor de politieke en diplomatieke betekenis van de Europese Unie in de wereld.

12. Handhaven van de vrede en de veiligheid in Europa.

13. Waarborgen van de rechten van het individu en van het respect voor de democratische grondbeginselen in Europa.

14 Bestrijden van terrorisme

15. De bestrijding van illegale immigratie.

1 zeer effectief

2 redelijk effectief

3 niet erg effectief

4 helemaal niet effectief

5 weet niet

29. Ik heb hier een aantal zaken op een rij gezet, waarvoor sommige mensen zeggen bang te zijn. Kunt u mij voor elk van deze dingen zeggen of u daar zelf bang voor bent of niet? (ENQ.: LEES OP)

1 een wereldoorlog

2 een kernoorlog in Europa

3 een conventionele oorlog in Europa (dus geen oorlog met kern- of bacteriologische of chemische wapens)

- 4 per ongeluk een kernraket lanceren
- 5 een ongeluk in een kerncentrale
- 6 de verspreiding van kern-, bacteriologische of chemische massa vernietigingswapens
- 7 etnische conflicten in Europa
- 8 internationaal terrorisme
- 9 georganiseerde misdaad
- 10 ziekte-epidemieën

- 1 wel bang
- 2 niet bang
- 3 weet niet

30. Wat vindt u: moeten beslissingen over de Europese defensiepolitiek genomen worden door de nationale regeringen, door de NAVO of door de Europese Unie?
(ENQ.: SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

- 1 nationale regeringen
- 2 NAVO
- 3 Europese Unie
- 4 anders (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)
- 5 weet niet

31. Mensen kunnen zich in meer of mindere mate gehecht voelen aan hun stad of dorp, aan hun streek, aan hun land of aan de Europese Unie. Wilt u mij zeggen hoe sterk u zich gehecht voelt aan...
(ENQ.: LEES OP. TOON KAART 31 MET ANTWOORDSCHAAL)

- a) uw stad of dorp
- b) uw streek
- c) Nederland
- d) De Europese Unie

- 1 sterk gehecht
- 2 nogal gehecht
- 3 niet erg gehecht
- 4 helemaal niet gehecht
- 5 weet niet

32. Ziet u zichzelf in de nabije toekomst alleen als Nederlander, als Nederlander maar ook als Europeaan, als Europeaan maar ook als Nederlander, of alleen als Europeaan?
(ENQ.: TOON KAART 32; LEES OP; SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

- 1 alleen als Nederlander
- 2 als Nederlander maar ook als Europeaan
- 3 als Europeaan maar ook als Nederlander
- 4 alleen als Europeaan
- 5 weet niet

**33. Op 1 januari 2002 werd de gulden vervangen door de euro. Ziet u dit als?
(ENQ.: LEES OP, TTON KAART, SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)**

- 1 een zeer goede zaak**
- 2 een tamelijk goede zaak**
- 3 noch een goede noch een slechte zaak**
- 4 een tamelijk slechte zaak**
- 5 een zeer slechte zaak**
- 6 weet niet**

vraag 34 alleen voor Denemarken, Zweden en Groot Britannië

**35 In hoeverre voelt u zich er prettig bij om de Euro te gebruiken? Zou u zeggen dat u zich hierbij:
(ENQ.: TOON KAART 35. LEES OP. SLECHTS EEN antwoord mogelijk)**

- 1 zeer prettig voelt**
- 2 tamelijk prettig voelt**
- 3 niet erg prettig voelt**
- 4 helemaal niet prettig voelt**
- 5 weet niet**

**36 Heeft u persoonlijk het gevoel dat de prijzen bij de omrekening naar de euro over het algemeen naar beneden zijn afgerond, naar boven zijn afgerond of gelijk zijn gebleven?
(ALS OVER HET ALGEMEEN NAAR BENEDEN) Is dit overal of slechts op sommige plaatsen?
(ALS OVER HET ALGEMEEN NAAR BOVEN) Is dit overal of slechts op sommige plaatsen? (SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)**

- 1 De prijzen zijn over het algemeen gelijk gebleven**
- 2 De prijzen zijn over het algemeen overal naar beneden afgerond**
- 3 De prijzen zijn over het algemeen overal naar boven afgerond**
- 4 De prijzen zijn over het algemeen slechts op sommige plaatsen naar beneden afgerond**
- 5 De prijzen zijn over het algemeen slechts op sommige plaatsen naar boven afgerond**
- 6 Weet niet**

37 Bent u persoonlijk zeer gehecht, een beetje gehecht, niet erg gehecht of helemaal niet gehecht aan de eenheidsmunt, of te wel de euro? (SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

- 1 zeer gehecht**
- 2 een beetje gehecht**
- 3 niet erg gehecht**
- 4 helemaal niet gehecht**
- 5 weet niet**

38 Bent u persoonlijk nog zeer gehecht, een beetje gehecht, niet erg gehecht of helemaal niet gehecht aan de gulden? (SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

- 1 zeer gehecht**
- 2 een beetje gehecht**
- 3 niet erg gehecht**
- 4 helemaal niet gehecht**
- 5 weet niet**

LATEN WE HET NU OVER EEN ANDER ONDERWERP HEBBEN: DE UITBREIDING VAN DE EUROPESE UNIE.

**39 Aan welke van de volgende drie voorstellen voor de nabije toekomst van de Europese Unie geeft u de voorkeur?
(ENQ.: TOON KAART 39. LEES OP. SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)**

- 1 de Europese Unie moet worden uitgebreid met alle landen die willen toetreden**
- 2 de Europese Unie moet worden uitgebreid met alleen sommige van de landen die willen toetreden**
- 3 de Europese Unie moet niet worden uitgebreid met welk land dan ook**
- 4 geen van deze (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)**
- 5 weet niet**

40. In welke mate bent u naar uw gevoel betrokken bij het politiek debat over de uitbreiding van de Europese Unie? Is dat
(ENQ.: LEES OP; TOON KAART 40; SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK))

- 1 in ruime mate**
- 2 een beetje**
- 3 niet erg veel**
- 4 helemaal niet**
- 5 weet niet**

**41 Wilt u mij voor elk van de volgende landen zeggen of u er voor of tegen zou zijn dat het in de toekomst deel gaat uitmaken van de Europese Unie?
(ENQ.: LEES OP. ROTEREN)**

- 1 Tsjechië, de Tsjechische republiek**
- 2 Slowakije**
- 3 Polen**
- 4 Hongarije**
- 5 Roemenië**
- 6 Slovenië**
- 7 Estland**
- 8 Letland**
- 9 Litouwen**
- 10 Bulgarije**

- 11 Cyprus
- 12 Malta
- 13 Turkije

- 1 voor
- 2 tegen
- 3 weet niet

42 En voor elk van de volgende landen: bent u voor of tegen het lidmaatschap van de Europese Unie?
(ENQ.: LEES OP. ROTEREN)

- 1 Zwitserland
- 2 Noorwegen
- 3 Bosnië en Herzegovina
- 4 Kroatië
- 5 de voormalige Joegoslavische republiek Macedonië
- 6 Joegoslavië (Federale Republiek)
- 7 IJsland
- 8 Albanië

- 1 voor
- 2 tegen
- 3 weet niet

43 Denkend aan uitbreiding van de Europese Unie door de toetreding van nieuwe Europese landen, bent u het dan eerder eens of eerder oneens met elk van de volgende uitspraken?
(ENQ.: LEES OP. ROTEREN)

- 1 Naarmate de Europese Unie meer lidstaten heeft, zullen vrede en veiligheid in Europa meer gewaarborgd zijn.
- 2 De uitbreiding kost bestaande lidstaten zoals Nederland niets extra.
- 3 Na de uitbreiding met nieuwe landen, zal Nederland minder belangrijk zijn in Europa.
- 4 Naarmate het aantal lidstaten toeneemt, zal de werkloosheid in Nederland toenemen.
- 5 De Europese Unie zou toekomstige lidstaten financieel moeten steunen, zelfs voordat ze toetreden.
- 6 Zodra nieuwe landen zijn toegetreden tot de Europese Unie, zal Nederland minder financiële steun krijgen.
- 7 Met meer landen zal het moeilijker zijn om op Europees niveau beslissingen te nemen.
- 8 Naarmate het aantal lidstaten toeneemt, groeit ook de betekenis van de Europese Unie op wereldniveau.
- 9 Met een groter aantal lidstaten neemt de culturele rijkdom van Europa toe.
- 10 De Europese Unie moet de wijze waarop haar instellingen werken reorganiseren voordat nieuwe leden worden toegelaten.

- 1 eerder mee eens
- 2 eerder mee oneens

3 weet niet

44 Hoe goed bent u, naar uw gevoel, op de hoogte van de uitbreiding met nieuwe landen die toetreden tot de Europese Unie? Bent u daarover

(ENQ.: TOON KAART 44. LEES OP. SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

1 zeer goed op de hoogte

2 goed op de hoogte

3 niet erg goed op de hoogte

4 helemaal niet op de hoogte

5 weet niet

45. Heeft u onlangs iets gelezen, gezien of gehoord over de uitbreiding van de Europese Unie? (INDIEN JA) Via welke bronnen? (ENQ.: TOON KAART 45. LEES OP.

MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

1 Bijeenkomsten

2 Discussies met familie, vrienden, collega's

3 Dagbladen

4 Andere kranten, tijdschriften

5 Televisie

6 Radio

7 Internet

8 Boeken, brochures, informatiefolders

9 CD-rom

10 Informatie over de Europese Unie op aanplakborden in bibliotheken, gemeentehuizen, stations, postkantoren

11 Europese Unie informatiecentra, Euro Info Centra, Euro Info Punten, Euro-bibliotheken enz.

12 Nationale of regionale overheidsinformatiecentra

13 Vakbonden of beroepsverenigingen

14 Andere organisaties (consumentenorganisaties enz.)

15 Een lid van het Europese Parlement of van de Tweede Kamer

16 Anders (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)

17 Kijkt nooit naar dit soort informatie, geen interesse (INDIEN SPONTAAN GENOEMD)

18 Weet niet

46 Kunt u voor elk van de volgende groepen in Nederland zeggen of deze volgens u profiteren, last hebben of dat zij noch voordelen, noch nadelen ondervinden van de uitbreiding.

Lees op

1. Kleine bedrijven

2. Grote bedrijven

3. Boeren

4. Vissers

5. Werknemers in het algemeen

6. Werklozen
7. Jonge mensen
8. Oudere mensen
9. Etnische minderheden
10. Mensen die in grote steden wonen
11. Mensen die op het platteland wonen

- Profiteren
- Last hebben
- Niet profiteren maar ook geen last van hebben
- Weet niet

47 Denkt u dat de Centraal- en Oost-Europese landen sinds de val van de Berlijnse muur in 1989:

Lees op

1. Democratischer zijn geworden
2. Hard gewerkt hebben aan het bestrijden van corruptie
3. Rijker zijn geworden
4. Het milieu hebben verbeterd

- Ja
- Nee
- Hangt er van af (spontaan antwoord)
- Weet niet

48 Speelt de Verenigde Staten volgens u een positieve rol, een negatieve rol of een neutrale rol met betrekking tot....

Lees op, toon kaart

1. De vrede in de wereld
2. De bestrijding van het terrorisme
3. De groei van de wereldeconomie
4. De bestrijding van de armoede in de wereld
5. De bescherming van het milieu

- Positief
- Negatief
- Noch positief, noch negatief
- Weet niet

49 Vindt U dat de Europese Unie een Grondwet zou moeten hebben of niet?

- 1 ja
- 2 nee
- 3 weet niet

50 Welke van de volgende stellingen beschrijft het beste uw eigen mening? De Voorzitter van de Europese Commissie zou moeten ... (ENQ. LEES OP – SLECHTS EEN ANTWOORD)

- 1 benoemd worden door de Staats- en regeringshoofden van de Europese Unie**
- 2 gekozen worden door de meerderheid van het Europese Parlement**
- 3 direct gekozen worden door de burgers van de Europese Unie**
- 4 andere mening (SPONTAAN)**
- 5 weet niet**

51 Iedere lidstaat van de Europese Unie heeft het vetorecht voor de meest belangrijke of gevoelige beslissingen. Anders gezegd, ieder land kan een beslissing blokkeren ook al steunen de andere landen de beslissing wel. Moet dit vetorecht ... (ENQ.: TOON KAART 51. LEES OP. SLECHTS EEN ANTWOORD)

- 1 behouden worden om essentiële nationale belangen te beschermen**
- 2 opgegeven worden zodat de Europese Unie efficiënter wordt**
- 3 weet niet**

52 Dit deel van de vragenlijst willen we afsluiten met een paar kwisvragen. Kunt u voor elk van de volgende vragen zeggen of deze juist of onjuist is?

Lees op

- 1. De Europese Unie bestaat uit 12 lidstaten**
 - 2. De Europese Gemeenschap is net na de Eerste Wereldoorlog opgericht**
 - 3. De Europese Unie heeft zijn eigen volkslied**
 - 4. Elk jaar wordt Europa Dag in alle lidstaten van de Europese Unie gehouden**
 - 5. Leden van het Europese Parlement worden door burgers zoals u en ik gekozen**
- Juist**
 - Onjuist**
 - Weet niet**

Laten we nu naar een ander onderwerp gaan, financiële zaken

53 Wat zijn voor u de drie belangrijkste zaken op het gebied van de persoonlijke financiën?

Lees op, toon kaart, maximaal drie antwoorden toegestaan

- 1. Betalen van rekeningen**
- 2. Sparen voor het pensioen**
- 3. Betalen van schulden**
- 4. Kopen van een huis**
- 5. Geld reserveren voor mijn kinderen en of kleinkinderen**
- 6. Beschermen van mijn familie voor het geval ik ziek of arbeidsongeschikt word**
- 7. Wat geld achter de hand hebben voor onvoorziene zaken**

8. Zo goed mogelijk leven van mijn huidige inkomen
9. Overig (spontaan)
10. Weet niet

54 Ik vind het denken aan persoonlijke financiën,

Lees op, toon kaart, meer antwoorden mogelijk

1. Prettig
2. Interessant
3. Troostend
4. Bedreigend
5. Ingewikkeld
6. Saai
7. Sombor makend
8. Geen van deze (spontaan)
9. Weet niet

55. Heeft u een privé-rekening, dat wil zeggen een rekening met een pinpas, bij: LEES op

- een bank
- een spaarbank
- postgiro/De Postbank

56. Heeft u een spaarrekening, dat wil zeggen een rekening waar u wel rente over krijgt, maar waar geen pinpas bij hoort, bij: LEES op

- een bank
- een spaarbank
- postgiro/De Postbank

57. Heeft u persoonlijk:

Lees op

1. cheques
2. creditcards zoals Visa, Eurocard/Mastercard, American Express, Diners Club
3. andere betaalkaarten zoals een pinpas of bankpas
4. een levensverzekering
5. een privé pensioenplan of koopsompolis
6. aandelen of effecten
7. beleggingsfondsen
8. obligaties
9. Hypotheek
10. een lening met een looptijd van meer dan 12 maanden om een auto te kopen

- 11. een lening met een looptijd van meer dan 12 maanden om andere zaken dan een huis of auto mee te kopen**
- 12. de mogelijkheid om rood te staan op uw lopende rekening?**

58 Heeft u wel eens gebruik gemaakt van telefoon of internet om....

Lees op

- 1. Zaken te betalen zoals boeken, hotels of reizen**
 - 2. Banktransacties uit te voeren**
 - 3. Andere financiële zaken te regelen**
- **Ja**
 - **Nee**
 - **Weet niet**

Indien vraag 58.1=nee (code 2), (boeken, hotels, reizen), overigen naar vraag 60a:

59. Waarom heeft u nooit op zo'n manier op afstand betaald? Wilt u de belangrijkste redenen noemen?(ENQ.: OVERHANDIG KAART 59; LEES OP; SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

- 1 ik heb geen pas met een pincode**
- 2 ik ben nooit in de gelegenheid geweest**
- 3 ik denk dat het niet veilig is**
- 4 ik wil niet op die manier betalen**
- 5 anders (ENQ.: INDIEN SPONTAAN GEZEGD)**
- 6 weet niet**

voor iedereen:

60a Heeft u ooit van een bedrijf uit een ander land van de Europese Unie één van de volgende diensten afgenomen of gehad?

60b En overweegt u in de komende 5 jaar van een bedrijf uit een ander land van de Europese Unie één van de volgende diensten af te nemen?

Lees op, toon kaart

- 1. bankrekening**
 - 2. credit kaart**
 - 3. privé pensioen/koopsompolis**
 - 4. autoverzekering**
 - 5. levensverzekering**
 - 6. hypotheek**
 - 7. aandelen/effecten**
 - 8. beleggingsfondsen**
 - 9. overig**
- **Ja**
 - **Nee**

- Weet niet

60c. Zijn er volgens u belemmeringen die consumenten ervan weerhouden om overal in de Europese Unie gebruik te maken van financiële diensten? Zo ja, welke?
(ENQ.: OVERHANDIG KAART 60c; LEES VOOR; MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

- 1 nee, geen belemmeringen
- 2 ja, gebrek aan informatie
- 3 ja, slechte informatie
- 4 ja, te riskant
- 5 ja, de noodzaak om over aanzienlijke bedragen te beschikken om te investeren/beleggen
- 6 ja, moeilijkheden ten gevolge van de afstand
- 7 ja, gebrekkige wettelijke bescherming in geval van problemen
- 8 ja, taalproblemen
- 9 ander antwoord (ENQ.: INDIEN SPONTAAN GEZEGD)
- 10 weet niet

61a. Aan welke van de betalingswijzen die u hier ziet staan, geeft u de voorkeur wanneer u betaalt voor een belangrijke aankoop in Nederland? Met 'belangrijke aankoop' bedoel ik een aankoop van tenminste 100 Euro (=220 gulden).
(ENQ.: OVERHANDIG KAART 61; SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

61b. En aan welke betalingswijze geeft u de voorkeur wanneer u betaalt voor een belangrijke aankoop in een andere lidstaat van de Europese Unie?
(ENQ.: OVERHANDIG ZELFDE KAART 61; SLECHTS EEN ANTWOORD MOGELIJK)

1. contant
 2. chipknip, chipper
 3. cheque
 4. creditcard zoals Eurocard/Mastercard/Visa/American Express of Diners Card) of debit card (zoals het 'pinnen' met de giromaatpas of de bankpas in Nederland of met een pas met edc/Maestro- of Cirrus-logo in een van de andere lidstaten van de Europese Unie)
 5. overschrijfskaart van een bank
 6. andere betalingswijze (SPONTAAN)
 7. heeft nooit een belangrijke aankoop gedaan in een andere lidstaat (SPONTAAN)
 8. weet niet
- in Nederland (exclusief code 7)
 - in een andere lidstaat

(ENQ.: INDIEN CODES 1, 2, 3, 4, 5 OF 6 BIJ VRAAG 61A):

62a. Waarom geeft u de voorkeur aan deze betalingswijze in Nederland?
(ENQ.: OVERHANDIG KAART 62; MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

(ENQ.: INDIEN CODES 1, 2, 3, 4, 5 OF 6 BIJ VRAAG 61B):

62b. En waarom geeft u de voorkeur aan deze betalingswijze in een andere lidstaat van de Europese Unie?

(ENQ.: OVERHANDIG ZELFDE KAART 62; MEER ANTWOORDEN MOGELIJK)

- 1. omdat de prijs goed is**
 - 2. omdat het gemakkelijk is**
 - 3. om het risico van geschillen te voorkomen**
 - 4. om het risico van verlies of diefstal te voorkomen**
 - 5. om een overval te voorkomen**
 - 6. om veiligheidsredenen, bijvoorbeeld omdat er een pincode bij is**
 - 7. anders (ENQ.: INDIEN SPONTAAN GEZEGD)**
 - 8. weet niet**
- in Nederland**
 - in een andere lidstaat**

63 Een chipkaart is een kaart die bij een bank met geld van uw eigen rekening kan worden opgeladen. Het kan dan worden gebruikt voor betalingen, in het bijzonder kleine aankopen zoals een krant of een brood in een winkel waar met chipkaarten kan worden betaald. Het voordeel is een snelle en makkelijke betaling waarbij geen pincode nodig is. Als de kaart wordt verloren is kunt u het geld wat er op gezet werd wel verliezen. *Heeft u ooit gebruik gemaakt van een dergelijke chipkaart?*

- Ja**
- Nee**
- Bestaat niet**
- Weet niet**

64 Denkt u dat het voor elk van de volgende uitspraken erg makkelijk, redelijk makkelijk, redelijk moeilijk of erg moeilijk is om...

Lees op

- 1. Informatie tussen banken te vergelijken over tarieven en verschillen in dienstverlening**
 - 2. Een meningsverschil met een bank te beslechten**
 - 3. Vooraf weten hoeveel het kost om geld te lenen**
 - 4. De informatie van financiële instellingen over hypotheek en de risico's daarvan te begrijpen**
 - 5. Informatie te vergelijken over verschillende soorten hypotheek**
 - 6. Een meningsverschil met een verzekeringsmaatschappij te beslechten**
 - 7. Vooraf weten wat de dekking van een verzekering inhoud**
- Erg makkelijk**
 - Redelijk makkelijk**
 - Redelijk moeilijk**
 - Erg moeilijk**
 - Weet niet**

65 Kunt u mij voor elk van de volgende uitspraken zeggen of u het daarmee eens of oneens bent?

- 1. een bankrekening hebben is duur**
- 2. Op afbetaling kopen is eerder nuttig dan gevaarlijk.**
- 3. Je kunt lenen zoveel als je wilt; er zijn geen echte controles.**
- 4. Diep in de schulden zitten, dat wil zeggen dat de consument zijn leningen niet meer kan terugbetalen, is een probleem dat in Nederland niet bestaat.**
- 5. de marketing van financiële instellingen is agressief**
- 6. de informatie die ik van financiële instellingen krijg is duidelijk en begrijpbaar**
- 7. mijn rechten als consument ten opzichte van financiële instellingen worden goed beschermd**
- 8. Er zijn makkelijke methoden om meningsverschillen met banken en verzekeringsmaatschappijen te beslechten**
- 9. Financiële transacties zijn over het algemeen veilig**
- 10. De vertrouwelijke informatie die ik banken en verzekeringsmaatschappijen geef, wordt goed beschermd**
- 11. Ik durf de telefoon te gebruiken voor financiële transacties**
- 12. Ik durf internet te gebruiken voor banktransacties en betalingen**
- 13. Transacties via internet zijn in het algemeen veilig**
- 14. Als ik een transactie via internet doe, is het moeilijker om eventuele problemen op te lossen**

- Eens**
- Oneens**
- Weet niet**

66. Elke lidstaat heeft zijn eigen normen voor de bescherming van de consument. Vindt u dat die normen binnen de Europese Unie geharmoniseerd zouden moeten worden, of niet? En is dat dan volledig of gedeeltelijk?

- 1 nee**
- 2 ja, volledig**
- 3 ja, gedeeltelijk**
- 4 weet niet**

D1. Als men het over politiek heeft, worden vaak de termen 'links' en 'rechts' gebruikt. U ziet hier tien hokjes tussen de woorden links en rechts. Wilt u met behulp van deze schaal aangeven hoe links, rechts of daartussen uw eigen politieke richting ligt?

(ENQ.: TOON KAART D1; NIET VOORZEGGEN; BIJ AARZELING AANDRINGEN)

- 1 = links**
- 2**
- 3**
- 4**
- 5**
- 6**

7

8

9

10 = rechts

weigering

weet niet

DE VRAGEN D2 TOT EN MET D6 ONTBREKEN.

D7. Wilt u mij de letter noemen van de situatie die het meest overeenkomt met uw situatie?

(ENQ.: TOON KAART D7; LEES OP; SLECHTS ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK)

A - gehuwd

B - gehuwd, en voor dit huwelijk eerder gehuwd geweest

C - ongehuwd, op dit moment samenwonend

D - ongehuwd, nooit samengewoond

E - ongehuwd, en voorheen wel samengewoond maar nu alleenstaand

F - gescheiden - voor de wet

G - gescheiden - niet voor de wet

H - weduwnaar / weduwe

anders (INDIEN SPONTAAN)

weigert (INDIEN SPONTAAN)

D8. Hoe oud was u toen u uw schoolopleiding of studie beëindigde? Het gaat om uw volledige dagopleiding.

(INDIEN NOG BEZIG: CODE 00 NOTEREN)

jaar

VRAAG D9 ONTBREEKT.

D10. (ENQ.: NOTEER GESLACHT ZONDER TE VRAGEN)

1 man

2 vrouw

D11. Hoe oud bent u?

jaar

DE VRAGEN D12 TOT EN MET D14 ONTBREKEN.

D15a. Wat is uw huidige beroep? (ENQ.: TOON KAART 15a)

NIET WERKZAAM:

- 1** zorgend voor de dagelijkse boodschappen en het huishoudelijk werk, of (thans) zonder beroep, thans niet werkzaam
- 2** student
- 3** werkloos of tijdelijk zonder werk
- 4** gepensioneerd of arbeidsongeschikt

ZELFSTANDIG :

- 5** boer/tuinder
- 6** visser
- 7** zelfstandige beoefenaar van vrij beroep, bij advocaat, arts, accountant, architect
- 8** eigenaar van een winkel, kleine zelfstandige
- 9** eigenaar van een onderneming, (mede-)eigenaar van een bedrijf

IN LOONDIENST:

- 10** vrije beroepen, zoals doctoren, advocaten, accountants, architecten
- 11** hogere leidinggevende functie (president-directeur, algemeen directeur, directeur)
- 12** middelbare leidinggevende functie leraren en onderwijzers
- 13** werknemer, hoofdzakelijk werkend achter een bureau
- 14** werknemer, niet werkend achter een bureau maar reizend (vertegenwoordiger, chauffeur)
- 15** werknemer, niet werkend achter een bureau maar in dienstverlenend beroep (in ziekenhuis, restaurant, bij de politie, brandweer)
- 16** opzichter, voorman
- 17** geschoolde handarbeider
- 18** ongeschoolde handarbeider, hulp in de huishouding

**(INDIEN THANS GEEN BETAALDE WERKKRING: CODE 1-4 BIJ VRAAG D15a)
D15b. Welk beroep heeft u het laatst uitgeoefend? (ENQ.: TOON KAART 15b)**

ZELFSTANDIG:

- 1** boer/tuinder
- 2** visser
- 3** zelfstandige beoefenaar van vrij beroep, bij advocaat, arts, accountant, architect
- 4** eigenaar van een winkel, kleine zelfstandige
- 5** eigenaar van een onderneming, (mede-)eigenaar van een bedrijf

IN LOONDIENST:

- 6** vrije beroepen, zoals doctoren, advocaten, accountants, architecten
- 7** hogere leidinggevende functie (president-directeur, algemeen directeur, directeur)
- 8** middelbare leidinggevende functie leraren en onderwijzers
- 9** werknemer, hoofdzakelijk werkend achter een bureau
- 10** werknemer, niet werkend achter een bureau maar reizend (vertegenwoordiger, chauffeur)
- 11** werknemer, niet werkend achter een bureau maar in dienstverlenend beroep (in ziekenhuis, restaurant, bij de politie, brandweer)
- 12** opzichter, voorman
- 13** geschoolde handarbeider
- 14** ongeschoolde handarbeider, hulp in de huishouding
- 15** heeft nooit betaald werk verricht

DE VRAGEN D16 TOT EN MET D18 ONTBREKEN.

D19. Bent u degene die de grootste bijdrage in het inkomen van uw huishouden levert?
(ENQ.: LEES OP)

- 1 ja
- 2 nee
- 3 beiden evenveel
- 4 weet niet

VRAAG D20 ONTBREEKT.

INDIEN CODE 2 BIJ VRAAG D19

D21a. Wat is het huidige beroep van degene die de grootste bijdrage in het inkomen van uw huishouden levert?
(ENQ.: TOON KAART D21a)

NIET WERKZAAM:

- 1 zorgend voor de dagelijkse boodschappen en het huishoudelijk werk, of (thans) zonder beroep, thans niet werkzaam
- 2 student
- 3 werkloos of tijdelijk zonder werk
- 4 gepensioneerd of arbeidsongeschikt

ZELFSTANDIG :

- 5 boer/tuinder
- 6 visser
- 7 zelfstandige beoefenaar van vrij beroep, bij advocaat, arts, accountant, architect
- 8 eigenaar van een winkel, kleine zelfstandige
- 9 eigenaar van een onderneming, (mede-)eigenaar van een bedrijf

IN LOONDIENST:

- 10 vrije beroepen, zoals doctoren, advocaten, accountants, architecten
- 11 hogere leidinggevende functie (president-directeur, algemeen directeur, directeur)
- 12 middelbare leidinggevende functie leraren en onderwijzers
- 13 werknemer, hoofdzakelijk werkend achter een bureau
- 14 werknemer, niet werkend achter een bureau maar reizend (vertegenwoordiger, chauffeur)
- 15 werknemer, niet werkend achter een bureau maar in dienstverlenend beroep (in ziekenhuis, restaurant, bij de politie, brandweer)
- 16 opzichter, voorman
- 17 geschoolde handarbeider
- 18 ongeschoolde handarbeider, hulp in de huishouding

(INDIEN THANS GEEN BETAALDE WERKKRING: CODE 1-4 BIJ VRAAG D21a)
D21b. Welk beroep heeft hij/zij het laatst uitgeoefend? (TOON KAART D21b)

ZELFSTANDIG:

1 boer/tuinder

2 visser

3 zelfstandige beoefenaar van vrij beroep, bij advocaat, arts, accountant, architect

4 eigenaar van een winkel, kleine zelfstandige

5 eigenaar van een onderneming, (mede-)eigenaar van een bedrijf

IN LOONDIENST:

6 vrije beroepen, zoals doctoren, advocaten, accountants, architecten

7 hogere leidinggevende functie (president-directeur, algemeen directeur, directeur)

8 middelbare leidinggevende functie leraren en onderwijzers

9 werknemer, hoofdzakelijk werkend achter een bureau

10 werknemer, niet werkend achter een bureau maar reizend (vertegenwoordiger, chauffeur)

11 werknemer, niet werkend achter een bureau maar in dienstverlenend beroep (in ziekenhuis, restaurant, bij de politie, brandweer)

12 opzichter, voorman

13 geschoolde handarbeider

14 ongeschoolde handarbeider, hulp in de huishouding

15 heeft nooit betaald werk verricht

DE VRAGEN D22 TOT EN MET D24 ONTBREKEN.

ALLEN

D25. Woont u : (LEES OP)

1 op het platteland of in een dorp

2 in een kleine of middelgrote stad

3 in een grote stad

4 weet niet

DE VRAGEN D26 TOT EN MET D28 ONTBREKEN.

D29. Om de resultaten van het onderzoek te kunnen onderverdelen naar verschillende soorten huishoudens hebben wij informatie nodig over het gezinsinkomen. Daar ziet u een aantal inkomensgroepen. Het gaat nu om het totaal van de inkomens en salarissen van alle gezinsleden, met inbegrip van pensioenen, uitkeringen, kinderbijslag en andere vormen van inkomen, zoals bijvoorbeeld ontvangen huur.

(TOON KAART D29) Uiteraard zal uw antwoord, zoals alle antwoorden in dit vraaggesprek, vertrouwelijk behandeld worden. Achteraf zal het onmogelijk zijn de antwoorden te koppelen aan u of uw huishouden.

Wilt u mij de letter noemen die staat bij het inkomen van uw huishouden, voordat belastingen en premies eraf getrokken zijn?

B

**T
P
F
E
H
L
N
R
M
S
K**

**weigert
weet niet**

En tenslotte de P1 - 12 vragen

P12a Is er een vaste telefoon aanwezig in het huishouden

P12b Is er een mobiele telefoon aanwezig in het huishouden?

1 ja

2 nee